

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

[ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ-ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΑ-ΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΗ]

ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΦΘΟΝΙΑ.

Ἐὰν ἐρωτήσητε τοὺς παραγωγούς, ἡ ἀφθονία ἐν τῇ παραγωγῇ ἄγει εἰς βιομηχανικὴν καταστροφὴν. Ἀπολλύμεθα, κραυγάζουσιν, ἐκ τῆς πληθώρας τῶν προϊόντων. Καί τοιούτοτρόπως κινεῖται τὸ πρὸς τὴν πρόοδον καὶ τὸν συναγωνισμόν πολέμιον πνεῦμα ἵνα, διασκοτίζον τὰ διπλώματα τῆς ἀφθονίας, παραστήσῃ χρησιμότερα τὰ τῆς ἐνδείας! Ὅποια ἀντίφασις μεταξὺ τῆς λογικῆς τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς λογικῆς τῶν παραγωγῶν!

Ὅταν ὁ ἐπικριτὴς τῶν μηχανῶν κατηγορῇ τὰ θαύματα τῆς ἀνθρωπίνης μεγαλοφυίας, διότι ἐκτείνουσιν ἀπεριορίστως τὴν παραγωγικὴν τῶν δυνάμιν, τί φοβεῖται; τὴν ἀφθονίαν. Ὅταν ὁ προστατευτικὸς στενάζῃ διὰ τὴν καὶ πρὸς ἄλλα, παρὰ τὸ ἑαυτοῦ, κλίματα παραγωγικὴν ἐλευθεριότητα τῆς φύσεως, τί φοβεῖται; τὴν ἀφθονίαν. Ὅταν ὁ ὁπαδὸς τοῦ μονοπωλείου ὀχυροῦται ὀπισθεν τῆς πολιτικῆς τῶν ἔθνων ἐκμεταλλεύσεως, τί φοβεῖται; τὴν ἀφθονίαν. Ἐκαστος θέλει τὰ προϊόντα του σπανιώτερα, ἵνα ἐπιτυχάνῃ ἀνωτέρας τιμᾶς. Μόνον ὅταν ἀπὸ τοῦ προσώπου τοῦ παραγωγοῦ ἐπιθεωρήσῃ ἑαυτὸν ὡς καταναλωτὴν, τότε ἀρχίζει νὰ ἐνδοιάξῃ περὶ τῆς καθολικῆς ἀληθείας τοῦ συμφέροντος, τὸ ὅποιον κινεῖ τὰς κατὰ τῆς οικονομικῆς ἀφθονίας ἰδέας του.

Πρέπει νὰ ἀφαιρέσῃ τις ἐκ τῆς συζητήσεως τοῦ θέματος τὴν φωνὴν τοῦ ἀτομικοῦ συμφέροντος, ἵνα κρίνῃ περὶ τῆς γε-

νικῆς διὰ τὴν κοινωνίαν ἀληθείας. Ἡ ἀρχὴ ὅτι τὸ ἔχειν τὰ ὠφέλιμα εἶναι προτιμώτερον τοῦ στερεῖσθαι αὐτὰ δὲν ἔχει ἀνάγκην ἀποδείξεως. Ἐάν, λέγει ὁ Bastiat, ἡ ἀφθονία εἶναι μάστιξ, προκειμένου περὶ ἀντικειμένων καταστρεπτικῶν, περὶ ἐλαττωμάτων, μiasμάτων, ζώων κακοποιῶν, δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀληθές ὅτι ἀποτελεῖ εὐεργέτημα προκειμένου περὶ ἀντικειμένων ἐπαρκούντων εἰς τὰς ἀνθρωπίνους ἀνάγκας, περὶ ἀντικειμένων τὰ ὅποια ὁ ἄνθρωπος ἐπιζητεῖ διὰ τοῦ ἰδρώτος του, ἀγοράζει διὰ τῆς ἐργασίας του, ὡς αἱ τροφαί, τὰ ἐνδύματα, τὰ οἰκήματα, τὰ ἔργα τῆς τέχνης, τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας, τῆς ἐκπαιδεύσεως κλπ. Ἐάν θέλῃ τις νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ πολιτισμοῦ δύο λαῶν ἢ δύο αἰώνων, θὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ἐν αὐτοῖς πλείονα μέσα ὑπάρξεως, πλείονα προϊόντα τῆς γεωργίας, τῆς βιομηχανίας, τῆς τέχνης, τὸν ἀριθμὸν τῶν ὁδῶν, τῶν διωρύγων, τῶν βιβλιοθηκῶν τῶν μουσείων, δηλαδὴ τὴν ἀφθονίαν.

Ἡ ἀφθονία ἔχει τοῦτο πρὸ πάντων τὸ διακριτικὸν ὅτι ὀδηγεῖ πρὸς ὅλας τὰς ὑπάρξεις τὰ μέσα τῆς ζωῆς. Μεγάλῃ ἀφθονία καὶ κακῇ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους διανομῇ τῶν ἐφοδίων αὐτῆς εἶναι δύο ὅροι, οἵτινες ἀναιροῦσιν ἑαυτούς. Ἡ μεγάλη ἀφθονία ὁμοιάζει τὸ αἷμα, τὸ ὅποιον ἡ καρδία ἀποστέλλει καὶ εἰς τὰ ἐλάχιστα ἀγγεῖα τοῦ σώματος. Καὶ ὅταν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως εἰσέρχωνται ἀνέτως ἀπανταχοῦ, σημειῖον ὅτι ἡ ἀφθονία ἐπισκιάζει καὶ τὰ μέγαρα τῶν πλουσίων καὶ τὴν καλύβην τοῦ πτωχοῦ. Πόσον ἐπαγωγὸς εἶναι ἡ ἀφθονία τοῦ ἀέρος, ὅστις εἰσχωρεῖ εἰς ὅλους τοὺς πνεύμονας κατὰ τὸ μέτρον τῆς ἀνάγκης αὐτῶν! Ἄλλ' ἐάν τοιοῦτον ἰδανικὸν εἶναι ἀνώτερον τῆς πραγματικότητος, τὴν ὅποιαν δύναται νὰ φθάσῃ ἡ οἰκονομικὴ ἀφθονία, τὸ μὲν στάδιον εἶναι μακρόν, αἱ δὲ θέσεις πολλαὶ καὶ ποικίλαι. Ἄρκει νὰ συγκρίνῃ τις τοὺς διαφόρους σταθμοὺς τῆς ἀνθρωπότητος, ἵνα εὕρῃ τὰς δοκιμωτέρας ἐλπίδας.

Κατὰ τοῦτο ἡ φωνὴ τῆς ἀνθρωπότητος ὑπῆρξε πάντοτε ἡ αὐτή. Ἐνώπιον τῆς ἀφθονίας ἀγάλλεται, ἐνώπιον τῆς ἐνδείας

στεναγμοὺς ἐκπέμπει βαρεῖς. Ἡ καλλιέργεια τῆς ἀνωτέρας σφαίρας τῶν ἀνθρωπίνων στοχασμῶν συνδέεται ἐπὶ τοσοῦτον μετὰ τῆς ἀφθονίας, ὅσον δεικνύει ἢ ἐπὶ τῶν μεγάλων κοινωνικῶν ἀναπτύξεων κυματίζουσα σημαία. Κατὰ πρῶτον μῶλις ζῶσιν οἱ ἄνθρωποι, εἰς τὰς ὑλικοτέρας χρεῖας τῶν ἐπαρκούντων· ἀκολουθῶς ἀποτείνονται εἰς λεπτοτέρας ἀνάγκας· ἐπὶ τέλους ἀτενίζουσιν εἰς ὑψηλοτέρους ὀρίζοντας. Ἡ ἀφθονία τῶν ἐφοδίων τῆς ζωῆς διδίδει τὸν ἀπαιτούμενον χρόνον εἰς τὰς ἰδιοφυίας τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἀναδιεβασθῶσιν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον εἰς τὴν κλίμακα τῆς καθολικῆς προόδου. Ὅταν περὶ τοῦ ἐπισοῦ αἴρου ὁ ὄλος ἀγὼν τῆς ζωῆς, ποῖαν ἀκμὴν περιμένετε κατὰ τοὺς λοιποὺς ἐπιγείους σκοποὺς τῆς;

Καὶ ὅμως ἡ ἀρχὴ τῆς οἰκονομικῆς ἀφθονίας, ἣτις δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς μαθηματικὸν ἐν τῇ κοινωνικῇ ζωῇ ἀξίωμα, κατὰ διαφόρους τρόπους ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἐθνῶν καταπολεμεῖται. Ὅλον τὸ σύστημα τῆς φανεραῆς ἢ ὑποκρύφου προστασίας, τὴν ὅποιαν ὑποστηρίζουσι μὲν ἐφημερίδες καὶ λόγοι, καθιεροῦσι δὲ νόμοι καὶ μέτρα κυβερνητικά, δὲν εἶναι παρά ὑπεράσπισις τῆς περὶ ἐνδείας θεωρίας. Πρέπει νὰ παραγάγῃ τις πλείονας ἀξίας, ἰδοὺ ὁ σκοπός. Διὰ νὰ παραγάγῃ ὅμως τοιαύτας, πρέπει οἱ ἀγορασταὶ νὰ ἔχωσι πλείονα τούτων ἀνάγκην. Ἀποδιώξατε τοὺς συναγωνιστάς, ἰδοὺ τὸ Α καὶ Ω τῶν πρακτικῶν τῆς κοινωνικῆς ἐνδείας ὁπαδῶν. Πρὸς τί ἡ παραγωγὴ πολλῶν ἐφοδίων, ὅταν ὁ σκοπός εἶναι ἐκ τῆς παραγωγῆς ὀλίγων νὰ ὑπερτιμηθῇ ἡ ἀξία αὐτῶν; Μὴ νομίσωμεν ἐν τούτοις, ὅτι διδάσκεται ἡ θεωρία τῆς ἐνδείας καθ' ἑλλην τὴν αὐστηρότητα αὐτῆς. Ἐάν ἡ ἐνδεια τῶν ταυτοειδῶν προϊόντων εἶναι τὸ ἄκρον ἄωτον, ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀφθονία τῶν λοιπῶν προϊόντων, πρὸς τὰ ὅποια πρέπει νὰ ἀνταλλαχθῶσι τὰ προνομιοῦχα, εἶναι ἀναπόφευκτος. Τοιοῦτοτρόπως ἡ θεωρία τῆς ἐνδείας περικλείει ἐν ἑαυτῇ τὸν παραλογοισμὸν· θέλει τὴν ἀνατολήν τοῦ ἡλίου διὰ μόνους τοὺς ὁπαδοὺς τῆς!

Μεταφέρετε αὐτοὺς εἰς χρόνους ἀμαθείας, βαρβαρότητος καὶ ἀχαλινώτου πλεονεξίας. Ἐκαστος, λέγει ὁ Bastiat, ἀ-

κοτείνεται πρὸς τὸν νομοθέτην καὶ διὰ τούτου εἰς τὴν δημοσίαν δύναμιν, ζητῶν τεχνικὴν διὰ παντός μέσου δημιουργίαν τῆς σπανιότητος τοῦ πράγματος τὸ ὁποῖον παράγει. Ὁ γεωργὸς ζητεῖ τὴν σπανιότητα τοῦ σίτου, ὁ κτηνοτρόφος τὴν σπανιότητα τῶν κτηνῶν, ὁ σιδηροπαραγωγὸς τὴν σπανιότητα τοῦ σιδήρου, ὁ ζαχαροκατασκευαστὴς τὴν σπανιότητα τῆς ζαχαρώδους, ὁ ὑφαντὴς τὴν σπανιότητα τῶν ὑφασμάτων κλπ. Ἐκαστος ἐπικαλεῖται τὰς αὐτὰς δικαιολογίας, ἐκ τῶν ὁποίων κατασκευάζεται ἡ θεωρία τῆς ἐνδεΐας, ἡ δὲ δημοσία ἰσχυρὸς μεταχειρίζεται τὸν σίδηρον καὶ τὸ πῦρ εἰς θρίαμβον τῆς θεωρίας ταύτης.

Ἄρκει νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ θεωρία αὕτη πρὸς μέγαν κύκλον βιομηχανιῶν, ἵνα ὑποκύψῃ εἰς τὸ βάρος τῆς ἑαυτῆς ἀμαρτίας. Διότι ἐπιζητοῦσα τὴν σπανιότητα εἰς τὴν παραγωγὴν, θὰ ἐλαττώσῃ τὸ ἐν τῇ ἀφθονίᾳ ὑπάρχον ἕτερον στοιχεῖον, τοῦ προβιβάσμου τῆς ἀξίας, τὸ ὁποῖον ἐπιδιώκει. Πρέπει νὰ ὑπάρχῃ γύρω αὐτῆς ἀφθονία ἀνταλλαγμάτων, ἵνα ἀπολαύσῃ ἡ σπανιότης πλείονας καρπούς. Τοιοῦτοτρόπως δὲν ὑπάρχει μεγαλειτέρα τιμωρία διὰ τοὺς ὁπαδοὺς τῆς θεωρίας τῆς ἐνδεΐας εἰμὴ ἡ ἐπέκτασις τοῦ δόγματός των καὶ πρὸς τὰς ἀλλοτριὰς αὐτοῖς βιομηχανίας. Ἄλλὰ τοιαύτη κατάστασις ἀδύνατον νὰ ὑποληφθῇ ὡς κοινωνικὴ. Ὑποθέτει καταπιεζόμενους λαοὺς καὶ ἐν ἀθλιότητι τὸν βίον κακῶς διάγοντας. Ὁσάκις δὲ τοιοῦτο κοινωνικὸν ἔγκλημα ἔλαβε παροδικῶς ὑπόστασιν ἐν τῇ ποικιλίᾳ τῶν ἀνθρωπίνων τυγῶν, ὁ ἐπελθὼν ἀγνισμὸς ἐδικαιολόγησεν καὶ τὰς μυρίας συμφορὰς καὶ τὰ διδακτικὰ παθήματα.

Πόσον διαφέρει ἡ δικαιοσύνη τῆς βιομηχανικῆς ἐλευθερίας! Ἐχεῖ θελκτικωτέραν τὴν ὄψιν. Ἄνοιγῃ τὰς πύλας τῆς οἰκονομικῆς ἀφθονίας καὶ δίδει ἐκάστῳ τὸ ἴδιον, κατὰ τὸ μέτρον τῶν ἰδίων ἀγῶνων καὶ τὴν εὐλάβειαν τῶν ἰδίων σκοπῶν.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΝ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΝ.

Αἱ στρατιωτικαὶ τῶν ἐθνῶν δαπάναι ἀποτελοῦσι τὸ σημαντικώτερον ἀναλόγως μέρος τῶν δημοσίων βαρῶν. Ἐπομένως ἡ ὑπαγωγή αὐτῶν εἰς τοὺς αὐστηροὺς κανόνας τοῦ γενικοῦ τῆς ἐπικρατείας λογιστικοῦ εἶναι κυριωτάτης προνοίας ἔργον, τόσον διὰ τὸ μέγεθος τῶν διαχειριζομένων ἐν τῇ στρατιωτικῇ ὑπηρεσίᾳ κεφαλαίων, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀναγκαίαν ἐν τῷ ἐθνικῷ βαλαντίῳ τάξιν.

Ὁ λογιστικὸς νόμος τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1852 ἀτελῶς ἀν οὐχὶ μηδὲλως ἐξέτεινε μέχρι τοῦδε τὰς ἐγγυήσεις του εἰς τὴν στρατιωτικὴν διαχείρησιν. Καὶ ἐξεδόθη μὲν τῷ 1877 ὁ ΧΓ' νόμος εἰς πλήρη, λέγει οὗτος, ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ ἐπὶ τοῦ λογιστικοῦ τοῦ στρατοῦ, ἐδέησεν ὁμως κατόπιν νὰ ἐκδοθῇ ἕτερος νόμος ὁ ΩΚΒ' τῆς 18 Ἀπριλίου 1880, ὅστις ἐκανόνισε τὸ θέμα (ἐπὶ ὑποχρεωτικῇ ἀπὸ τῆς 1 Ὀκτωβρίου 1880 ἐφαρμογῇ, λέγει τὸ τελευταῖον ἄρθρον αὐτοῦ) ὡς ἑξῆς :

Ἡ ἐκκαθάρισις καὶ ἐντολὴ πρὸς πληρωμὴν τῶν ἐξόδων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἀνατίθεται εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου περὶ ὀργανισμοῦ τοῦ στρατοῦ ὀριζόμενα στρατιωτικὰ ἐπιμελητήρια. Ἡ δικαιοδοσία ἐκάστου ἐπιμελητηρίου κανονίζεται διὰ Διατάγματος.

Ἡ δικαιοδοσία τῶν στρατιωτικῶν ἐπιμελητηρίων εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπ' ἀλλήλων. Οἱ προϊστάμενοι αὐτῶν δύνανται κατὰ πᾶσαν στιγμὴν αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐνεργῶσιν αὐτοπροσώπως ἐπιθεωρήσεις πρὸς βεβαίωσιν τῆς τε παρουσίας τῆς κατὰ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν δυνάμειος καὶ τῆς καταστάσεως καὶ διαχειρίσεως ἐν γένει τοῦ ὕλικου καὶ τῶν προμηθειῶν τῶν τε σωμάτων καὶ καταστημάτων, καὶ ἐν γένει ἐπὶ παντός ἀντικειμένου ἀναγομένου εἰς τὴν οἰκονομίαν τοῦ

στρατοῦ. Αἱ ἐπιθεωρήσεις αὗται ὑποχρεωτικῶς ἐπιβάλλονται δις τοῦ ἔτους.

Αἱ μὲν μέχρι τοῦδε παρὰ τοῖς σώμασι καὶ καταστήμασι τοῦ στρατοῦ ταμιακαὶ Ἐπιτροπαὶ καταργοῦνται, τὰ δὲ οἰκονομικὰ συμβούλια διατηροῦνται καὶ τὰ μέλη τούτων εὐθύνονται ἀλληλεγγύως διὰ τὴν διαχείρισιν τοῦ ὕλικου. Ἡ διαχείρισις τοῦ χρηματικοῦ ἀνατίθεται εἰς ἓνα ἀξιωματικὸν τῆς οἰκονομίας, ἐνεργοῦντα αὐτὴν ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ διοικητοῦ τοῦ σώματος ἢ καταστήματος καὶ θεωρούμενον ἀτομικῶς ὑπόλογον καὶ ὑπεύθυνον εἰς τὸ Δημόσιον, ἐφαρμοζομένων κατ' αὐτοῦ τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 199 καὶ ἐπομ. τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ. Αἱ κατὰ τῶν ὑπολόγων ἐπὶ διαχειρίσεως ὕλικου κτλ. ἀποφάσεις τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν ἐκτελοῦνται διοικητικῶς· τῶν ἀποφάσεων τούτων ἐπιτρέπεται ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῶν, χωρὶς νὰ ἀναστέλλωνται τὰ κατὰ τῶν ὑπολόγων συντηρητικὰ μέτρα.

Κατὰ μὲν τὸ ἄρθρον 45 τοῦ Νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ ἐδίδετο ἐφάπαξ εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν προκαταβολὴ 500,000 δραχ. διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου, κατὰ τὸ ἄρθρον 4 τοῦ ἀνά χειρὸς νόμου ἢ προκαταβολὴ εἰς τὸ στρατιωτικὸν προσδιορίζεται ὡς ἐξῆς· α') εἰς τὸ δωδεκατημέριον τῆς ἐτησίας δαπάνης τοῦ μηνιαίου μισθοῦ τῶν ἀξιωματικῶν, ἀνθυπασπιστῶν καὶ τῶν ὁμοιοβάθμων αὐτῶν, τῶν ἰδιωτῶν ὑπαλλήλων, τῶν ὑπαξιωματικῶν, μουσικῶν καὶ στρατιωτῶν τῶν ταγματῶν τῶν εὐζώνων καὶ τῆς χωροφυλακῆς, καὶ τοῦ ἡμερησίου μισθοῦ τῶν ὑπαξιωματικῶν, μουσικῶν καὶ στρατιωτῶν τῶν λοιπῶν σωμάτων· β') εἰς τὸ δωδεκατημέριον τῆς ἐτησίας δαπάνης τῆς ἀναλογούσης διὰ τὰς εἰς χρήματα καταβαλλομένας μερίδας ἵπποφορβῆς γ') εἰς τὸ δωδεκατημέριον τῆς ἐτησίας δαπάνης διὰ τοὺς λαμβάνοντας μερίδας ἄρτου εἰς χρήματα, δ') εἰς τὸ δωδεκατημέριον τῆς ἐτησίας δαπάνης δι' ἐπιμίθια ἐργασίας τεχνιτῶν, ὑπαξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν· ε') εἰς τὸ δωδεκατημέριον

τῆς ἐτησίας δαπάνης διὰ τὴν συντήρησιν ὑποδίκων καὶ καταδίκων στρατιωτῶν, καὶ ζ') εἰς τὸ πεμτημέριον τῆς κατὰ τὸν προϋπολογισμὸν ἀπαιτουμένης δαπάνης διὰ τὰς ὁδοιπορίας καὶ μετακομίσεις τῶν νεοσυλλέκτων καὶ τοῦ στρατοῦ.

Ἡ προκαταβολὴ αὕτη χορηγεῖται εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Στρατιωτικῶν δι' ἐνταλμάτων αὐτοῦ ἐντὸς τοῦ πρώτου δεκαήμερου ἐκάστου ἔτους, διανέμεται παρ' αὐτοῦ κατὰ τὰς ἀνάγκας τῶν σωμάτων καὶ καταστημάτων, καὶ δικαιολογεῖται τὸ βραδύτερον ἐντὸς τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ ἐπομένου ἔτους, δυναμένη νὰ αὐξήσῃ ἐντὸς τοῦ ἔτους, ἐὰν, διαρκοῦντος αὐτοῦ, αὐξηθῇ κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἐν ἰσχύϊ νόμων ἢ ὑπὸ τοῦ προϋπολογισμοῦ προβλεπομένη δύναμις τοῦ στρατοῦ κατὰ ποσὸν ἀνάλογον πρὸς τὴν αὐξήσιν ταύτην. Πᾶσα ἄλλη χρῆσις τῶν ἀνωτέρω προκαταβολῶν, παρὰ τὸν σκοπὸν δι' ὃν αὗται χορηγοῦνται, ἀπαγορεύεται. Οἱ ἐνεργήσαντες τὴν πληρωμὴν στρατιωτικοὶ ὑπόλογοι εὐθύνονται προσωπικῶς διὰ πᾶσαν παράβασιν τῆς διατάξεως ταύτης. Ὅταν ὁ στρατιωτικὸς ὑπόλογος ἀρνηθῇ τοιαύτης φύσεως πληρωμὴν, ὀφείλει νὰ δικαιολογήσῃ ἐγγράφως τὴν ἀρνήσιν του πρὸς τὸν διατάκτην. Ἐὰν καὶ τούτου γενομένου, ὁ διατάκτης ἀπαιτήσῃ ἐγγράφως καὶ ὑπ' εὐθύνην του τὴν πληρωμὴν, ὁ στρατιωτικὸς ὑπάλληλος πληρόνει μὲν χωρὶς περαιτέρω ἀναβολὴν, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς πληρωμῆς ἀντίγραφον τῆς πρὸς ἀρνήσιν αἰτιολογίας του καὶ τὸ πρωτότυπον τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ διατάκτη.

Ἡ πληρωμὴ ἐξόδων τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας ἐντέλλεται καὶ ἐνεργεῖται ἀπὸ τὰ δημόσια ταμεῖα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ. Τὰ δικαιολογητικὰ ἐγγραφα τῆς πληρωμῆς τοῦ μισθοῦ καὶ λοιπῶν χρηματικῶν ἀποδοχῶν τῶν ὀπλιτῶν ἐν γένει τοῦ στρατοῦ συνίστανται ἀπὸ τὰς μηνιαίας μισθοδοτικὰς καταστάσεις, φερούσας τὴν ἐξόφλησιν τῶν διοικητῶν τῶν λόγων ἢ τῶν μοιραρχιῶν, ἀνευ ἰδιαιτέρας ἀποδείξεως τῶν ὀπλιτῶν ἢ τελους χαρτοσήμου. Ὅσακις πρόκειται περὶ προμηθειῶν εἰς τὸ ἐξωτερικόν

διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῶν Στρατιωτικῶν, ἐπιτρέπεται εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν νὰ λαμβάνη τὰ ἀπαιτούμενα πρὸς πληρωμὴν τοῦ συμπεφωνημένου τμήματος κεφάλαια διὰ χρηματικῶν ἐνταλμάτων, ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ, καὶ ἐπὶ τῇ εὐθύνη τῆς δικαιολογήσεως αὐτῶν ἐντὸς τεσσάρων μηνῶν ἀπὸ τῆς πληρωμῆς εἰς τοὺς ἐργολάβους ἢ προμηθευτάς, διατεθειμένα κατὰ τοὺς ἔρους τῶν συμβολαίων.

Οὕτως ἐρρυθμίσθησαν τὰ κατὰ τὴν στρατιωτικὴν διαχείρισιν, ἀφελέντος τοῦ εἰδικωτέρου κανονισμοῦ αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐκτελεισῶν βάσεων εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀναγραφέντος ὅτι ἅπασαι αἱ διατάξεις τοῦ νόμου περὶ δημοσίου λογιστικοῦ, αἱ σχετικαὶ πρὸς τοὺς δευτερεύοντας διατάκτας, ἐφαρμόζονται καὶ πρὸς τὰ στρατιωτικὰ ἐπιμελητήρια.

ΔΗΜΟΤΙΚΑΙ ΕΙΣΠΡΑΞΕΙΣ ΕΝ ΠΑΤΡΑΙΣ.

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν τῇ τελευταίᾳ τετραετίᾳ εἰσπράξεις τοῦ δήμου Πατρέων. Ἀπὸ 402,007 δρ. τῷ 1877, ἀνέβησαν εἰς 444,909 τῷ 1878, εἰς 542,312 τῷ 1879, εἰς 589,841 τῷ 1880. Ἡ τάσις εἰς πρόοδον εἶναι προφανής. Τὸ ὅλον τῶν εἰσπραχθέντων κατὰ τὴν ἐν λόγῳ τετραετίαν ἀνέρχεται εἰς δρ. 1,979,072 ἀπέναντι 2,340,410 βεβαιωθέντων, ἐκ τοῦ ὁποίου συνάγεται ὅτι ἀπὸ τῆς βεβαιώσεως μέχρι τῆς εἰσπράξεως καθυστέρησαν δρ. 361,339, δηλαδὴ τὸ ἕκτον περίπου (17 τοῖς %). Ὅθεν ὑπολείπεται περαιτέρω ἔτι ἐνέργεια εἰς σμίκρυνσιν τῆς χωριζούσης τὰ βεβαιούμενα ἀπὸ τὰ εἰσπραττόμενα ποσὰ ἀποστάσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰς κατὰ μέρος εἰσπράξεις τοῦ δήμου Πατρέων, ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν ἔτει 1880 γενομένας, διαιροῦνται αὐταὶ εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἔχει ὡς ἑξῆς.

Α'. — Δ η μ ο τ ι κ ῆ π ε ρ ι ο υ σ ί α. α) Ἐνοίκιον δημο-

τικῆς μεσημβρινῆς ἀγορᾶς δρ. 3,823, β') ἐνοίκιον τοῦ ἐν Μαρκάτῳ οἰκοπέδου 412, γ') μίσθωσις ποσίμου ὕδατος εἰς οἰκίας 24,932, δ') μίσθωσις ὁμοίου εἰς ἐργοστάσια 4,200, ε') τόκος δανείων τῶν μετοχῶν τοῦ δήμου ἢ ὑπερμερίας 62, ς') πταισματικά πρόστιμα 644.

Β) — Ἄ μ ε σ ο ι φ ὅ ρ ο ι. Δασμὸς ἐπὶ τῶν εἰσαγομένων ὠνίων α) διὰ τοῦ τελωνείου, ἐπὶ 1 $\frac{1}{4}$ τοῖς %, δρ. 86,131, β') διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ $\frac{1}{4}$ τοῖς %, 17,268, γ') δι' ἐνοικιάσεως φόρου ἰχθύων 9,500, δ') δι' ἐνοικιάσεως ἀπὸ Ἀντίρριον εἰς Ρίον 1,312. Κατ' ἐπέκτασιν δασμὸς ἐπὶ τῶν ἐμπορευμάτων α) διὰ τοῦ τελωνείου, ἐπὶ τοῦ 1 $\frac{1}{4}$ τοῖς %, 205,213, β') διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπὶ $\frac{1}{4}$ τοῖς %, 39,711, γ') δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἐκδόσεως ἐπισήμων ἐγγράφων 180. Μετρικὰ δικαιώματα α) διὰ τοῦ τελωνείου 25,654, β') δι' ἐνοικιάσεως 15,110, γ') ἐκ μακελλείων 14,860.

Γ'. — Ἐ μ μ ε σ ο ι φ ὅ ρ ο ι. α') Ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων δρ. 8,045, β') ἐπὶ τοῦ σταφιδοκάρπου (δρ. 4 ἐφ' ἐκάστης χιλιάδος λιτρῶν) 87,124, γ') ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ (δρ. 1 ἐφ' ἐκάστης χιλ. λιτρῶν) 21,304, δ') ἐπὶ τῶν ἀμπέλων 193, ε') ἐπὶ τοῦ ἐλαίου 7,270, ς') ἐπὶ τῶν ἀροτριῶντων κτηνῶν 4,826, ζ') ἐπὶ τῶν ἐπὶ ἐκτιμήσει 131, η) ἐπὶ τοῦ γλεύκουσ νωπῶν σταφίδων 250, θ') ἐπὶ τῶν ζώων τὸ $\frac{1}{2}$ τοῦ δημοσίου φόρου 1,258.

Δ'. — Δ ι ἄ φ ο ρ α. α') Καθυστεροῦντα πιθανῶς εἰσπρακτέα δρ. 10,445, β') ἀπρόοπτα ἔσοδα 655.

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ δήμου, τοὺς συνοδεύοντας τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν αὐτῆς, βásiμος ἐλπίς ὑφίστατο περὶ εἰσπράξεως ἐντὸς τῶν δύο πρώτων μηνῶν ἔ. ἔ. καὶ ἑτέρων 20,000 δραχμῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ 1880. Τοιοῦτοτρόπως αἱ εἰσπράξεις τοῦ ἔτους τούτου δύνανται νὰ προβιθασθῶσιν ἀπὸ 589,841, ὡς ἐν ἀρχῇ ἐσημειώθη, εἰς 609,841.

Οἱ ἐκτελέντες ἀριθμοὶ δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὀριστικῶς κανονίζοντες τὸ οἰκονομικὸν μέλλον τοῦ δήμου Πατρέων. Ἐχει οὗτος τοιαύτας οἰκονομικῆς πολιτικῆς βάσεις, ὥστε δὲν

ἀπαιτεῖται εἰμὴ ἢ κατὰ σκοπὸν περαιτέρω ἐτι ἀνάπτυξις τῶν στοιχείων αὐτῆς, ἕπως ἀποδειχθῇ ἡ μεγάλη οἰκονομικὴ δύναμις, ἣτις δύναται νὰ λειτουργήσῃ ἐν τῇ ὥραίᾳ καὶ πλήρει μέλλοντος πρωτευούσῃ τῶν Ἀχαιῶν.

ΔΗΜΟΣΙΑ ΧΡΕΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

Εἰς τρεῖς κατηγορίας δύνανται νὰ καταταχθῶσι τὰ δημόσια χρέη τῆς Ἑλλάδος, εἰς ἐξωτερικά, ἐσωτερικά καὶ προσωρινά. Ἐξ ἐπισήμου ἀνακοινώσεως τῆς Κυβερνήσεως πρὸς τὴν Βουλὴν γνωρίζομεν, ὅτι τὸ σύνολον αὐτῶν κατὰ τὴν ἀρχικὴν συνομολόγησίν των ἀνέβαιεν εἰς δρ. 360,373,583, ὅτι ἐκ τοῦ ποσοῦ τούτου ἐπληρώθησαν εἰς τοὺς δανειστάς τῆς ἐπικρατείας δρ. 43,097,011, καὶ ὅτι κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1880 ὠφείλοντο δρ. 317,276,572. Ἐὰν τὸ τρίτον σχεδὸν τοῦτο δισεκατομμυρίου διανείμωμεν μεταξὺ τῶν 1,679,775 κατοίκων τῆς Ἑλλάδος, πρέπει ἕκαστος αὐτῶν νὰ πληρῶσῃ 189 δραχμάς, ὅπως ἐλευθερωθῇ ἡ ἐπικράτεια. Καὶ ταῦτα πρὸ ἀκόμῃ τῆς πραγματοποιήσεως τῶν νεωτέρων δανείων, τὰ ὁποῖα διὰ τὰς ἐνεστῶσας περιστάσεις ἐψηφίσθησαν ἢ θὰ ψηφισθῶσι. Ἴδου πῶς ἰδιαιτέρως εἶχον τῇ 31 Δεκεμβρίου 1880 τὰ κατὰ τὰς ἐκτεθείσας τρεῖς κατηγορίας δημόσια χρέη τῆς Ἑλλάδος :

Α'. — Ἐξωτερικά δάνεια. α') Τοῦ 1833 προκαταβολαὶ τῶν τριῶν Δυνάμεων ἀρχικῶς 112,529,909 ἀποδοθέντα 19,072,450· ὀφειλόμενα 93,457,458· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 1,008,000. β') Τοῦ 1865 χρέος πρὸς τοὺς κληρονόμους τοῦ πρώην βασιλέως Ὀθωνος ἀρχικῶς 4,500,000· ἀποδοθέντα 748,207· ὀφειλόμενα 3,751,792· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίων 225,000. — Τὸ ὅλον τῶν δύο τούτων δημοσίων χρεῶν ἀρχικῶς 117,029,909, ἀποδοθὲν 19,820,658, ὀφειλόμενον 97,209,250· διὰ

τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίων αὐτοῦ ἀπαιτούμενον ἐνιαυσίως 1,233,000.

Β'. — Ἐσωτερικά δάνεια. α') Τοῦ 1863 δάνειον τῶν 6 ἑκατομ. δραχμῶν ἀρχικῶς 6,000,000· ἀποδοθέντα 1,819,000· ὀφειλόμενα 4,180,900· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 480,000· λήγει τῷ 1896. β') Τοῦ 1867 δάνειον τῶν 28 ἑκατομ. δραχμῶν ἀρχικῶς 28,000,000· ἀποδοθέντα 6,530,160· ὀφειλόμενα 21,469,840· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 2,632,566· λήγει τῷ 1895. γ') Τοῦ 1871 δάνειον τῶν 4 ἑκατομ. φράγκων ἀρχικῶς δρ. 4,448,000· ἀποδοθέντα 542,280· ὀφειλόμενα 3,905,720· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 403,200· λήγει τῷ 1899. δ') Τοῦ 1874 δάνειον τῶν 29 ἑκατομ. φράγκων ἀρχικῶς δρ. 29,120,000· ἀποδοθέντα 1,032,640· ὀφειλόμενα 28,087,360· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 1,892,800· λήγει τῷ 1918. ε') Τοῦ 1876 δάνειον τῶν 10 ἑκατομ. φράγκων ἀρχικῶς δρ. 8,336,160· ἀποδοθέντα 192,080· ὀφειλόμενα 8,144,080· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 541,851· λήγει τῷ 1920. ς') Τοῦ 1877 δάνειον πρὸς κατασκευὴν ἀτμοτελωνίδων ἀρχικῶς 320,000· ἀποδοθέντα 277,623· ὀφειλόμενα 42,376· τῇ 20 Ἰουνίου 1881 ἐξοφλεῖται. ζ') Τοῦ 1879 ἐκκαθάρισις τῶν δανείων τῶν 1824 καὶ 1825, (διὰ τὴν ὁποίαν ὁ νόμος ὤρισε 1,200,000 λίρας στερλίνας, ἀντηλλάγησαν δὲ παλαιαὶ ὁμολογίαι διὰ νέων φερουσῶν τὸ ποσὸν λιρ. στερλ. 900,000)· ἀρχικῶς δρ. 28,091,880· ἀποδοθέντα 1,629,554· ὀφειλόμενα 26,462,326· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 2,109,000· λήγει τῷ 1911. η') Τοῦ 1879 δάνειον τῶν 60 ἑκατομ. φράγκων ἀρχικῶς 63,176,400· ἀποδοθέντα 632,800· ὀφειλόμενα 62,543,600· ἐτησίαι δόσις τόκων καὶ χρεωλυσίου 4,201,230· λήγει τῷ 1919. — Τὸ ὅλον τῶν ὀκτῶ τούτων δημοσίων χρεῶν ἀρχικῶς 167,492,440, ἀποδοθὲν 12,656,237, ὀφειλόμενον 154,836,202· διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν τόκων καὶ χρεωλυσίου ἀπαιτούμενον ἐνιαυσίως 12,260,657.

Γ'. — Προσωρινὰ δάνεια. α) Τοῦ 1864 ἔντοκα γραμμάτια τοῦ δημοσίου ἀρχικῶς 12,000,000· ἀποδοθέντα 10,147,000· ὀφειλόμενα 1,853,000· ἐπὶ τόκῳ 4 τοῖς %· β) Τοῦ 1876 δάνειον ἐπὶ παραχωρήσει ὁμολογιῶν ἐκποίησεως ἔθνικῶν φθαρτῶν κτημάτων· ἀρχικῶς 2,500,000· ἀποδοθέντα 473,115· ὀφειλόμενα 2,026,884· ἐπὶ τόκῳ 8 τοῖς %· γ) Τοῦ 1877 δάνειον ἀπὸ τὴν Ἑθνικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐτῆς· ἀρχικῶς 39,831,622· ὀφειλόμενα 39,831,622· ἐπὶ τόκῳ 1 τοῖς %· δ) Τοῦ 1877 δάνειον ἀπὸ τὴν Ἴονικὴν Τράπεζαν ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων αὐτῆς· ἀρχικῶς 4,719,611· ὀφειλόμενα 4,719,611· ἐπὶ τόκῳ 1 καὶ 2 τοῖς %· ε') Τοῦ 1880 δάνειον ἐν Παρισίοις τῶν 15 ἑκατομ. φράγκων· ἀρχικῶς 16,800,000· ὀφειλόμενα 16,800,000. — Τὸ ὄλον τῶν πέντε τούτων δημοσίων χρεῶν, ἀρχικῶς 75,851,234, ἀποδοθὲν 10,620,115, ὀφειλόμενον 65,231,118.

Οὕτως εἶχε κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1880 ἡ κατάστασις τοῦ δημοσίου ἡμῶν χρέους. Μένει δὲ νὰ ἀκολουθήσωμεν τὴν βαθμιαίαν ἐκτύλιξιν, τὴν ὁποίαν πάντως θὰ λάβῃ τὸ ὁσημέραι ζωηρότερον τιθέμενον δημοσιονομικὸν πρόβλημα τῆς Ἑλλάδος.

ΞΕΝΑΙ ΕΤΑΙΡΙΑΙ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ.

Κατὰ τὸ 1861 ἐξεδόθη νόμος ἐν Ἑλλάδι ΧΠΑ', κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ Γαλλικαὶ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι, αἱ τε ἐμπορικαί, αἱ βιομηχανικαὶ καὶ αἱ γεωργικαί, ὅσαι ἔχουσιν ἀνάγκη πρὸς νόμιμον σύστασιν τῶν τῆς ἀδείας τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως καὶ ἔτυχον ταύτης, δύνανται νὰ ἐξασκῶσι πάντα τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ δικαστηρίου ἐν Ἑλλάδι, συμμορφούμεναι πρὸς τοὺς νόμους αὐτῆς, ἐὰν αἱ ὁμοίας φύ-

σεως ἐταιρίαι αἱ νομίμως συστάσαι ἐν Ἑλλάδι ἀπολαύσει τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ἐν Γαλλίᾳ. Συγχρόνως ἐδίδοτο εἰς τὴν Κυβέρνησιν τὸ δικαίωμα, ἵνα διὰ Β. διατάγματος, ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου ἐκδιδομένου, παραχωρῇ τὸ ἀνωτέρω πλεονέκτημα καὶ εἰς πᾶσαν ἄλλην ἐπικράτειαν.

Πρὸ δύο ἐτῶν, ἡ Βελγικὴ Κυβέρνησις ἀνεκοίνωσεν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν, ὅτι ἐπιθύμει ὅπως, δι' ἀμοιβαίας δηλώσεως ἑκατέρας τῶν Κυβερνήσεων, αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι καὶ λοιποὶ ἐμπορικοὶ, βιομηχανικοὶ ἢ χρηματιστικοὶ συναιτερισμοὶ ἑκατέρου ἔθνους, οἱ ἐν τῇ χώρᾳ τοῦ ἑτέρου ἐγκατεστημένοι ἢ μέλλοντες νὰ ἰδρυθῶσιν, νὰ ἐξομοιωθῶσι πρὸς τοὺς ἐγγχωρίους καὶ ἰσῶθῶσι πρὸς αὐτοὺς ὡς πρὸς τὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἐξάσκησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, καὶ ἐν γένει τὴν νομικὴν αὐτῶν ἰκανότητα. Ἐθεωρήθη ὅτι οὐδὲν ὑπῆρχε κώλυμα ὅπως ἀνταλλαγῇ τοιαύτη τις δήλωσις, ὅτι τοῦναντίον μάλιστα ἡ διευκόλυνσις τῆς ἐν Ἑλλάδι ἐνεργείας Βελγικῶν ἐταιριῶν ἠθελεν ἀποβῆ ὑπὸ πολλὰς ἐσόδους σύμφορος εἰς τὴν χώραν. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ γράμμα τοῦ εἰρημένου νόμου δὲν περιελάμβανε ρητῶς τὰς χρηματιστικὰς ἐταιρίας, ὡς ἡ Βελγικὴ Κυβέρνησις ἐπεθύμει νὰ συμπεριλάβῃ ἐν τῇ ἀνταλλακτικῇ δηλώσει, ἔμειναν ἔκτοτε ἐκκρεμεῖς αἱ διαπραγματεύσεις μέχρις ἐσχάτων, ὅτε ἐπὶ διπλωματικῇ ἀνακινήσει τοῦ αὐτοῦ ζητήματος ἐδέησε νὰ ὑποβάλῃ ἡ Κυβέρνησις εἰς τὴν Βουλὴν νομοσχέδιον ἐκτεῖνον τὴν πρόνοιαν τοῦ νόμου καὶ πρὸς τὰς χρηματιστικὰς ἐταιρίας.

Ἡ Βουλὴ παρεδέχθη μὲν τὴν προσθήκην τῶν χρηματιστικῶν ἐταιριῶν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῷ νόμῳ ΧΠΑ' μνημονευομένων, μετερρύθμισε δὲ τὸ ὄλον θεσμοθέτημα διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτίου 1881 νόμου. Κατ' αὐτὸν αἱ ἀνώνυμοι ἐταιρίαι, αἱ τε ἐμπορικαί, αἱ βιομηχανικαί, αἱ γεωργικαὶ καὶ παντὸς εἶδους χρηματιστικαί, ὅσαι ἐν Γαλλίᾳ συνέστησαν νομίμως, δύνανται νὰ ἐξασκῶσι πάντα τὰ δικαιώματά των καὶ νὰ παρίστανται ἐπὶ Δικαστηρίου ἐν Ἑλλάδι

συμφώνως πρὸς τοὺς νόμους τοῦ Βασιλείου, ἐὰν αἱ ὁμοίαι φύσεως ἑταιρίαι αἱ νομίμως συστάσαι ἐν Ἑλλάδι ἀπολαύωσι τῶν αὐτῶν δικαιωμάτων ἐν Γαλλίᾳ. Ἀφῆκε δὲ ὁ νόμος ἰσχύον τὸ ἐκ τοῦ ΧΠΑ' δικαίωμα τῆς Κυβερνήσεως εἰς ἐπέκτασιν τῶν πλεονεκτημάτων καὶ εἰς ἄλλας ἐκτὸς τῆς Γαλλικῆς χώρας. Ὡστε τοιοῦτοτρόπως ἡ Κυβέρνησις δύναται διὰ Β. Διατάγματος νὰ ἔλθῃ εἰς τελειωτικὴν συνεννόησιν μετὰ τῆς Βελγικῆς, ἣτις ὅμως ἐν παρόδῳ λεκτέον, δὲν ὑπῆρξεν τόσον εὐκολος πρὸς τὴν Γαλλικὴν, ἀπαιτήσασα τὴν διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Μαΐου 1857 Γαλλικοῦ νόμου εἰδικὴν ἐν Γαλλίᾳ ἀναγνώρισιν τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν αὐτῆς.

Ἡδύνατό τις νὰ παρατηρήσῃ, ὅτι ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς « χρηματιστικῆς » καταχρηστικὴ τις πρακτικὴ ὑποκρύπτει ἑταιρίας λαχείων ὑπὸ διάφορα χρώματα, τραπεζικὰ καὶ ἄλλα ὑποκρυπτομένων, τὰς ὁποίας βεβαίως ὁ νομοθέτης δὲν ἐννοεῖ νὰ πολιτογραφῆσθαι σταθερῶς ἐν Ἑλλάδι. Δὲν εἶναι δὲ τὸ μόνον ὅπερ ἡ ἀνά χεῖρας θεσμοθεσία φέρει κατὰ νοῦν. Ὑπάρχουσι κατ' αὐτὴν σκέψεις, τὰς ὁποίας ἀμφιβάλλομεν ἂν ἡ Ἑλληνικὴ Βουλὴ εἶχεν ὑπ' ὄψιν. Οὐδὲν ὀλιγώτερον ἐν τῇ μεταρρυθμίσει τοῦ νόμου ΧΠΑ' ἐπρόκειτο περὶ τοῦ μεγάλου ζητήματος τῆς ἐλευθερίας τῶν ἑταιριῶν. Ὅτε ἐξεδόθη ὁ νόμος ἐκεῖνος τῷ 1861, ἀπητεῖτο ἐν Γαλλίᾳ εἰς συγκρότησιν ἀνωνύμων ἑταιριῶν ἔγκρισις κυβερνητικὴ. Κατόπιν ὅμως ἐπικρατησάσης τῆς ἀρχῆς τῆς ἐλευθερίας, ἐξεδόθη ἐν Γαλλίᾳ ὁ νόμος τῆς 24 Ἰουλίου 1867, ὅστις ἐν 67 ἄρθροις κανονίζει τὰ σχετικὰ θέματα τῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν, ἀναγράφων ἐν τῷ 27 ἄρθρῳ του τὴν ἀρχὴν ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται τοῦ λοιποῦ κυβερνητικὴ ἔγκρισις, ἀρκοῦντος ἀπλοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου εἰς σύστασιν αὐτῶν δι' ἑπτὰ τοῦλάχιστον ἑταίρων. Διὰ τοῦ νόμου λοιπὸν τῆς 13 Μαρτίου 1881 ἠνοίχθησαν αἱ πύλαι τῆς ἑλληνικῆς ἐπικρατείας εἰς ὅλας τὰς ξένας ἑταιρίας, αἵτινες καταρτίζονται ἐν τῇ χώρᾳ αὐτῶν κατὰ τὰ ἐκεῖ ἰσχύοντα. Ὅπου ἀπαιτεῖται κυβερνητικὴ ἔγκρισις, ἀναγκαῖον νὰ προσαχθῇ

αὕτη ἐν Ἑλλάδι, ὅπου δὲν ἀπαιτεῖται κυβερνητικὴ ἔγκρισις, καὶ διὰ τὴν Ἑλλάδα ἀδιάφορον.

Τοιοῦτοτρόπως συμβαίνει ὥστε ἐν Ἑλλάδι αἱ μὲν ἰθαγενεῖς ἑταιρίαι νὰ κηδεμονεύωνται, αἱ δὲ ἀλλοεθνεῖς (αἱ μὴ ὑποκείμεναι εἰς κυβερνητικὴν ἔγκρισιν) οὐχί. Δύο τοῦτέστι μέτρα καὶ δύο σταθμά. Ἡ ἰδέα τῆς κυβερνητικῆς κηδεμονείας, ἣτις ἐπὶ τῶν ἑλληνικῶν ἀνωνύμων ἑταιριῶν εἶναι ἀλήθεια, ἀποβαίνει ψεῦδος διὰ τὰς ξένας ἑταιρίας ἐν τῇ περιφερείᾳ τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας. Ἀπέναντι τῶν ἰθαγενῶν ἑταιριῶν ἐννοεῖ ἡ Πολιτεία νὰ προστατεύσῃ τοὺς μετ' αὐτῶν συναλλαττομένους πολίτας, ἀπέναντι ὅμως τῶν ξένων, τῶν ἀκηδεμονεῦτων, κλείει τοὺς ὀφθαλμούς. Ἀρκεῖ δὲ νὰ καταφύγῃ τις εἰς ἄλλην ἐπικράτειαν μὴ ἀπαιτοῦσαν κυβερνητικὴν ἔγκρισιν, ἵνα συστήσῃ ἐκεῖ ἑταιρίαν καὶ ἔπειτα ἐπανέλθῃ εἰς σχῆμα πρακτορείου κεντρικοῦ ἐν Ἑλλάδι. Θὰ εἰπῇ τις περὶ μικρῶν θεμάτων καὶ παραφωνιῶν ἢ ἔρευνα. Ἄλλ' ὁ λόγος εἶναι περὶ ἀρχῶν, καὶ βλέπομεν ταύτας ἐν δυσαρμονίᾳ διατελούσας.

ΣΤΕΝΗ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΑ.

Δυνάμεθα νὰ διαιρέσωμεν τοὺς σιδηροδρόμους εἰς πλατεῖς, στενοὺς καὶ ἐξαιρετικούς. Καὶ οἱ μὲν πλατεῖς εἶναι οἱ ἀρχαιότεροι, ἔχοντες κανονικὸν πλάτος, μετὰξὺ τῶν σιδηρῶν ράβδων, 1 μέτρον καὶ $\frac{1}{100}$ τοῦ μέτρου. Οἱ δὲ στενοὶ ἔρχονται πολὺ κατόπιν, ἔχοντες πλάτος, μετὰξὺ τῶν σιδηρῶν ράβδων, ἄλλοι ἐνὸς μέτρου ὡς ἐν Γαλλίᾳ, ἄλλοι 0,90 τοῦ μέτρου ὡς ἐν Ἰταλίᾳ, ἄλλοι 0,61 ὡς ἐν Ἀγγλίᾳ, ἄλλοι 0,60 ὡς ἐν Σουηδίᾳ· εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην δύναται νὰ καταταχθῶσι καὶ οἱ ἐπὶ τῶν ὑπαρχουσῶν κοινῶν ὁδῶν σιδηροδρόμοι, εἴτε ὑπὸ ἀτμοῦ εἴτε ὑπὸ ἵππων ἐνεργοῦσιν οὗτοι. Οἱ δὲ ἐξαιρετικοὶ σιδηροδρόμοι διακρίνονται 1) ἐκ τῶν δύο τῆς στενῆς καὶ

της πλατείας σιδηροδρομίας άκρων, δηλαδή ή ότι ανήκουσιν εις τό στενότερον είδος τών στενών σιδηροδρόμων, ή ότι έχουσι πλάτος μεΐζον του κανονικού 1,44 μέτρου (ότε τίθεται μεταξύ τών δύο έξωτερικών ράβδων τρίτη ράβδος ίνα επ' αύτης και της έτέρας κινούνται τών συνήθων πλατέων σιδηροδρόμων αί άμαξαι), και 2) ιδίως εκ του ότι δι' όλως έξαιρετικών μηχανισμών εκτελοῦσι την έαυτών διακονίαν όπως αναβώσι απότομον ύψος διά της όσον ένεστι έλαχίστης μεν καμπυλότητος μεγίστης δέ κλίσεως.

Σκοπός ήμῶν είναι νά μελετήσωμεν ιδιαιτέρως τά της στενής σιδηροδρομίας, άπολήγοντες εις τό τελευταίον υπό της Έλληνικής Βουλής ψηφισθέν δείγμα αύτης εν Ήλεία. Κατά πόσον τό δείγμα τουτο θέλει επιτύχει, εις τό μέλλον άνήκει νά άποφανθῆ. Ίσως πολλά ήδύναντο νά χρησιμεύσωσι προηγούμενα εις νομοθετικήν επί του προκειμένου ανάπτυξιν. Άλλά συμβαίνει πάντοτε ότι μεγαλη ποσότης ειδικών έρευνών άπόλλυται εν τῷ θορόβῳ της πολιτικής διαμάχης. Καί όταν αύτή κέκληται νά δίδη την νικῶσαν ψήφον εις τά ζητήματα, ή κυρία ουσία μένει εις τό βάθος, ένεργείται ό,τι δύναται, και τό όλον προχωρεί αναλόγως τών καιρών εις οὐς έρχεται.

Η πλατεία σιδηροδρομία χαρακτηρίζεται υπό της μεΐζονος δαπάνης και ή στενή υπό της ελάσσονος. Χῶραι άραιῶς κατακρημένοι και άφθόνων κεφαλαίων στερούμενοι δέν δύνανται εϊμή προς την στενήν σιδηροδρομίαν νά άπεβλέψωσι. Απόδειξις ή Σουηδία, της όποιας σπουδαίον μέρος του όλου σιδηροδρομικού συμπλέγματος επί της βάσεως ταύτης κατορθώθη. Καθώς τά μεγάλα πλοῖα έχουσι ανάγκην μεγάλου χώρου όπως εκτελέσωσι τάς περιστροφάς των, ένῳ μικρά λέμβος εν μικροτάτῳ χώρῳ εκτελεῖ άλλεπαλλήλους έλιγμούς, τοιουτοτρόπως και οι στενοί σιδηρόδρομοι προσαρμόζονται εις πλείονας τών πλατέων σιδηροδρόμων τοπικάς λεπτομερείας. Δέν έχουσι ανάγκην μεγάλων καμπυλοτήτων εις την διεύθυνσιν τών γραμμῶν των. Ένῳ οι πλατεῖς σιδη-

ρόδρομοι διά νά στραφῶσι πρέπει νά έπεκταθῶσι, νά διασχίσωσιν όρη, νά επιχώσωσι βάραιθρα, και νά υποκύψωσιν έντεῦθεν εις βαρείας δαπάνας, οι στενοί σιδηρόδρομοι στρέφονται εύκολώτερον περι τάς έδαφικάς άνωμαλίας και άποφεύγουσι οὕτω τάς μεγάλας δαπάνας της δι' ύπονόμων και επιχώσεων κατανικήσεως αυτών.

Όπως ή πλατεία σιδηροδρομία οὕτω και ή στενή τό πρώτον εν Άγγλίᾳ έτέθη εις πρακτικήν έφαρμογήν. Ο πρώτος στενός σιδηρόδρομος είναι ό εν Festiniog της Άγγλίας πλάτους 0,61 μέτρον. Περι τών Σουηδικῶν στενῶν σιδηροδρόμων έρρέθη άνωτέρω. Έν Γαλλίᾳ πρώτος στενός σιδηρόδρομος υπήρξεν ό από Laguy μέχρι Villeneuve-le-Comte μήκους 12 χιλιομέτρων. Η Έλβετία έχει νά δείξη δύο στενοὺς σιδηροδρόμους, τῷ 1874 και 1875 κατασκευασθέντας. Η Γερμανία έφήρμοσε την στενήν σιδηροδρομίαν παρά τόν Ρήνον τῷ 1874. Η Ίταλία απέκτησεν τῷ 1871 ένα τών ώραιότερων στενῶν σιδηροδρόμων επί της μαγευτικής πεδιάδος του Τουρίνου, πλάτους 0,90 μέτρου και μήκους 12 χιλιομέτρων. Δέν είναι άπο σκοπού νά πραγματευθῶμεν υπό οικονομικήν έποψιν τά του τελευταίου τούτου σιδηροδρόμου, τόν όποιον βεβαίως δέν είχεν υπ' όψιν ή έλληνική Βουλή, ψηφίζουσα τόν προμνησθέντα εν Έλλάδι στενόν σιδηρόδρομον.

Διά τόν επί της πεδιάδος του Τουρίνου στενόν σιδηρόδρομον έδαπανήθησαν α) εις μελέτην και διεύθυνσιν τών έργων 14,000 νέων δραχμῶν, β) δι' άξίαν άγορασθέντων γηπέδων 9,000, γ) διά στρώσιν της όδοῦ 96,000, δ) διά τεχνικά έργα 96,000, ε) διά πάγιον ύλικόν (πρός 12,138 τό χιλιόμετρον) 293,000, ς) διά κινητόν ύλικόν 251,000· τό όλον 679,000 ν. δρ. εκ τών όποίων προς έκαστον χιλιόμετρον άντιστοιχοῦσι 56,000 ν. δρ. — Η ταχύτης του σιδηροδρόμου τούτου ώρίσθη εις 24 χιλιόμετρα την ώραν και αί κινήσεις αυτου έκανονίσθησαν κατ' ελάχιστον όρον εν μεν ταῖς έργασίμοις ήμέραις εις 16 αναχωρήσεις και 16 επιστροφάς, εν δε ταῖς έορταῖς εις 24 αναχωρήσεις και 24 επιστροφάς. —

Κατὰ τὸ ἔτος 1873 τὸ ἀκαθάριστον εἰσόδημα τοῦ ἐν λόγῳ σιδηροδρόμου ἀνέβη εἰς 110,979 ν. δρ. Ἐὰν ἀφαιρέσωμεν ἐξ αὐτοῦ 81,694 αἴτινες ἐδαπανήθησαν διὰ τὴν κίνησιν του (10,979 δικαιώματα καταβληθέντα εἰς τὸ δημόσιον καὶ 70, 715 λοιπὰ ἔξοδα), μένουσιν 29,285 ν. δρ. καθαρὸν ἔσοδον, ἧτοι 2 1/2 χιλιάδες νέων δραχμῶν κατὰ χιλιόμετρον, ἀντιστοιχοῦσαι πρὸς τόκον 4 1/2 τοῖς %.

Ἡ στενὴ καὶ ἐξαιρετικὴ σιδηροδρομία φέρει ὑπὸ σκέψιν τὰ ἐν τῷ ἀνωτέρῳ Ἰταλικῷ σιδηροδρόμῳ δικαιώματα τοῦ δημοσίου, τὰ ὅποια, παρατηρεῖ ἕκαστος, ὑπερβαίνουσι τὸ ἔβδομον τῶν λοιπῶν τῆς κυρίως σιδηροδρομικῆς κινήσεως δαπανῶν. Τὸ ἀκριβὲς εἶναι ὅτι, ἀντὶ τοιούτων δικαιωμάτων τοῦ δημοσίου εἰς φορολογίαν τοῦ εἰσοδήματος τῆς στενῆς σιδηροδρομίας, πρακτικωτέρα εἶναι ἡ μέθοδος τῶν δημοσίων ἢ δημοτικῶν ἐπιχορηγήσεων κατὰ τὴν πρώτην τῶν σιδηροδρόμων εἰσαγωγῆν, καὶ δὴ ἐξαιρέτως ἐν χώραις ἐν αἷς ἡ ἀτομικὴ πρωτοβουλία καὶ ἡ δύναμις τῶν κεφαλαίων κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον καθυστεροῦσι. Ὅταν ἐν Γαλλίᾳ ἡ τελευταία νομοθετικὴ αὐτῆς ἀνάπτυξις δίδῃ τοιαύτας ἐπιχορηγήσεις εἰς τὴν στενὴν σιδηροδρομίαν, τὸ ἥμισυ ἐκ τοῦ δημοσίου ταμείου καὶ τὸ ἥμισυ ἐκ τοῦ δημοτικοῦ, διὰ τὴν Ἑλλάδα τὸ μέτρον τοῦτο εἶναι ἀναπόφευκτον.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω γενικὰ, ἰδοὺ πῶς ἐρρυθμίσθησαν παρ' ἡμῶν τὰ τῆς πρώτης στενῆς σιδηροδρομίας ἀπὸ Πύργου εἰς Κατάκωλον, διὰ τοῦ ἀπὸ 13 Μαρτίου 1881 ΠΠΘ' νόμου :

Ἐπετράπη δι' αὐτοῦ τῷ Δήμῳ Λετρίνων νὰ ἐκχωρήσῃ διὰ δημοσίου συναγωνισμοῦ τὴν κατασκευὴν καὶ τὴν ἐπὶ ἐξήκοντα ἔτη χρῆσιν τοῦ σιδηροδρόμου ἀπὸ Πύργου εἰς Κατάκωλον. Τὰ κατὰ τὸν συναγωνισμόν διεξαχθήσονται ἐπὶ τῇ βάσει ἐγκειμένου ὑπὸ τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν ἐγγράφου ὑποχρεώσεων, διὰ Β. Διατάγματος κανονιζομένου τοῦ τρόπου τῆς διεξαγωγῆς τοῦ συναγωνισμοῦ, ἐνεργηθησομένου δι' ἐσφραγισμένων δελτίων. Ὅπως εἶναι τις δεκτὸς εἰς τὸν συναγωνισμόν, δεόν νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν ἀρχήν, τὴν διε-

ξάγουσαν τὴν δημοπρασίαν, ἀπόδειξιν ὅτι κατέθηκεν ἐν τινὶ ἀνεγνωρισμένῃ Ἑλληνικῇ Τραπεζῇ 50,000 ν. δραχμῶν, εἴτε τοῖς μετρητοῖς, εἴτε εἰς χρεώγραφα τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ἀπὸ τοῦ 1862 καὶ ἐντεῦθεν ἐκδεδομένα, λόγῳ ἐγγυήσεως, αἴτινες ἐπιστραφήσονται ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν εἰς τοὺς ἀποτυχόντας ἐργολάβους· εἰς δὲ τὸν ἀναδειχθησόμενον ἐργολάβον ἢ ἐκ 50,000 δραχμῶν κατάθεσις θὰ ἐπιστραφῇ, ἀφοῦ βεβαιωθῇ, ὅτι οὗτος ἐξετέλεσεν ἔργα, ἢ εἰσήγαγεν ὑλικά ἐπὶ τοῦ τόπου τῶν ἐργασιῶν, ἀξίας ἑκατὸν χιλιάδων ν. δραχμῶν.

Ὁ σιδηρόδρομος χαρακτηρίζεται ἔργον δημοσίας ἀνάγκης καὶ πάντα τα κτήματα, τὰ καταληφθησόμενα ὑπ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ, ἀπαλλοτριοῦνται ὑποχρεωτικῶς. Ἡ δὲ ἐκτίμησις αὐτῶν γίνεται κατὰ τὸ ἄρθρον 3 τοῦ Νόμου ΨΙΒ' τῆς 20 Νοεμβρίου 1878, καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν ἀποτινεται εἰς τοὺς δικαιοῦχος ὑπὸ τοῦ δήμου. Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐθνικὰ καὶ λιμενικὰ κτήματα, τὰ τυχὸν καταληφθησόμενα ὑπὸ τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ, παραχωροῦνται δωρεάν εἰς τὸν Δῆμον, ὅπως χρησιμεύσωσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν σύστασιν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ.

Ἡ ἑταιρία ὀφείλει ἐντὸς 4 μηνῶν ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὴν κοινοποιήσεως τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἀποτελέσματος τῆς μειοδοτικῆς δημοπρασίας νὰ περαιώσῃ τὰς μελέτας τοῦ σιδηροδρόμου καὶ ὑποβάλλῃ αὐτάς διὰ τοῦ Δημάρχου ὑπὸ τὴν ἐγκρίσιν τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν. Ἐντὸς δὲ ἔτους ἀπὸ τῆς ἐγκρίσεως αὐτῶν, ἡ ἑταιρία ὀφείλει νὰ περαιώσῃ καὶ παραδώσῃ εἰς χρῆσιν τοῦ κοινοῦ τὸν σιδηροδρομὸν μετὰ τῶν ἐν Πύργῳ καὶ Κατακώλῳ σταθμῶν αὐτοῦ. Παρὰ τῇ ἑταιρίᾳ ὑπάρχει ἐπίτροπος τῆς δημοτικῆς ἀρχῆς ὑπὸ τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου ἐκλεγόμενος, ἔχων τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιτηρήσεως καὶ τῆς ἐξελέγξεως καὶ δικαιούμενος νὰ παρίσταται εἰς τὰς συνεδριάσεις καὶ διασκέσεις τοῦ Διοικητικοῦ συμβουλίου ἢ τῆς διευθύνσεως τῆς ἑταιρίας.

Πολλὴ ἠγέρθη ἐν τῇ Βουλῇ συζήτησις, ἃν ἔπρεπε νὰ κα-

τασκευασθῆ ὁ ἐν λόγῳ σιδηρόδρομος ἐπὶ τῆς ὑπαρχούσης μεταξὺ Πύργου καὶ Κατακόλου ἀμαξοτῆς ὁδοῦ. Ἡ Βουλὴ, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πρακτικὴν νεωτάτων ἐν Εὐρώπῃ ἐφαρμογῶν, ἀπηγόρευσε τὴν τοποθέτησιν τῶν ράβδων τοῦ σιδηροδρόμου ἐπὶ τῆς ὑφ' ἑστῆς ὁδοῦ καὶ ὥρισε νὰ χαραχθῆ νέα δι' αὐτὸν ὁδός. Ἡ γραμμὴ ἔσεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀπλῆ ἄμα δὲ βεβαιωθῆ ὅτι ἡ ἀκαθάριστος πρὸσοδος τοῦ σιδηροδρόμου ὑπερβαίνει τὰς 24 χιλιάδας νέων δραχμῶν κατὰ χιλιόμετρον, ἡ Ἑταιρία ὀφείλει, τῇ αἰτήσῃ τοῦ Δημοτικοῦ συμβουλίου, νὰ θέσῃ καὶ δευτέραν γραμμὴν.

Ἡ δαπάνη πρὸς κατασκευὴν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ πρὸς σύστασιν αὐτοῦ ὀρίζεται κατ' ἀνώτατον ὅρον εἰς ὀγδοήκοντα χιλιάδας νέων δραχμῶν κατὰ χιλιόμετρον, καὶ ὡς ἀφετηρία τοῦ διαγωνισμοῦ ὀρίζεται τὸ ποσὸν τοῦτο. Ὁ δῆμος ἐγγυᾶται τῇ Ἑταιρίᾳ καθαρὸν ἐτήσιον κέρδος 6 τοῖς % ἐπὶ τοῦ καταβληθέντος ὑπ' αὐτῆς ἀρχικοῦ κεφαλαίου. Τὸ καθαρὸν δὲ ἐτήσιον κέρδος εὐρίσκεται, ἐὰν ἀπὸ τῶν ἐτησίων ἀκαθαρίστων ἐσόδων ἀφαιρεθῶσι τὰ ἔξοδα τῆς διαχειρίσεως καὶ τῆς κινήσεως τοῦ σιδηροδρόμου, ἐν οἷς δὲν περιλαμβάνονται τόκοι ἢ χρεωλύσιον τοῦ ἀρχικοῦ ἢ καὶ τῶν τῆς συντηρήσεως καὶ διαχειρίσεως κεφαλαίων. Τὸ πληρωτέον ὑπὸ τοῦ Δήμου λόγῳ τόκων δὲν ὑπάγεται εἰς τὰς διατάξεις τοῦ ἀπὸ 24 Ἰανουαρίου 1852 νόμου περὶ χρεῶν τῶν Δήμων. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ καθαροῦ κέρδους, μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν 6 τοῖς % τῶν ἀνηκόντων ἀποκλειστικῶν τῇ Ἑταιρίᾳ, διανέμεται ἐξ ἑσού μεταξὺ τοῦ Δήμου καὶ τῆς Ἑταιρίας.

Ἄν ἡ ἐργολάβος Ἑταιρία δὲν ἄρξῃται ἐμπροθέσμῳ τῶν ἐργασιῶν καὶ δὲν φέρῃ εἰς πέρας αὐτὰς ἐν τῇ τεταγμένῃ προθεσμίᾳ, δύναται νὰ κηρυχθῆ τῇ αἰτήσῃ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἔκπτωτος τῶν δικαιωμάτων της. Ἄν, μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ κοινοῦ, διακοπῇ καὶ παύσῃ λειτουργῶν ὁ σιδηρόδρομος, ὁ Δῆμος ἀναλαμβάνει τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ εἰς λογαριασμὸν τῆς Ἑταιρίας. Ἄν δὲ ἐντὸς τριῶν μη-

νῶν δὲν ἐπαναλάβῃ ἡ Ἑταιρία τὴν διαχείρισιν τοῦ σιδηροδρόμου, δύναται, ἐπίσης τῇ αἰτήσῃ τοῦ Δημοτικοῦ Συμβουλίου, νὰ κηρυχθῆ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν ἔκπτωτος τοῦ προνομίου της. Πᾶσα νέα διακοπὴ τῶν ἐργασιῶν παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν Ὑπουργὸν τῶν Ἐσωτερικῶν νὰ κηρύξῃ αὐτὴν ἔκπτωτον.

Μετὰ τὴν τυχοῦσαν δι' οἰονδήποτε λόγον ἔκπτωσιν τῆς ἐργολάβου Ἑταιρίας, ὁ Δῆμος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραχωρήσῃ δι' ἀναπλειστηριασμοῦ εἰς ἕτερον, ἀλλ' ἐπὶ ταῖς αὐταῖς βάσεσι, τὸ προνόμιον τοῦ σιδηροδρόμου. Ἡ συνεταιρικὴ κινήτῃ καὶ ἀκίνητος περιουσία τῆς ἐκπτώτου Ἑταιρίας ἐκτιμᾶται διὰ τριῶν πραγματογνωμόνων, ὧν τὸν ἕνα διορίζει ἡ ἑταιρία αὐτῇ, τὸν ἕτερον ὁ Δῆμος καὶ τὸν τρίτον τὸ ἐν Πάτραις Ἐφετεῖον, καὶ πληρῶνεται ὑπὸ τῆς νέας Ἑταιρίας κατὰ τὸν ἐν τῇ διακηρύξει τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ ὀρισθέντα τρόπον. Τῆς δὲ κατατεθείσης ἐγγυήσεως, ἂν μὴ ἀπεδόθη ἤδη εἰς τὴν Ἑταιρίαν, γίνεται κύριος ὁ Δῆμος.

Ἐπιτρέπεται τῇ Ἑταιρίᾳ, συμμορφουμένη τοῖς νόμοις καὶ κανονισμοῖς περὶ ὑλοτομίας, νὰ ὑλοτομήσῃ καὶ λάβῃ ἐκ τῶν ἐθνικῶν δασῶν τὴν ἀναγκαίαν ξυλείαν πρὸς χρῆσιν τοῦ σιδηροδρόμου καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ. Πρὸς τούτοις δὲ πάντα τὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ σιδηροδρόμου κατὰ τὴν πρώτην σύστασιν αὐτοῦ εἰσαγόμενα εἰσὶν ἐλεύθερα παντὸς δημοσίου λιμενικοῦ καὶ δημοτικοῦ τέλους.

Μετὰ τὴν λήξιν τοῦ προνομίου, ὁ σιδηρόδρομος μεθ' ἀπάντων τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ μεταβαίνει, ἄνευ ἀποζημιώσεως καὶ ἐν καλῇ καταστάσει, εἰς τὴν πλήρη κυριότητα τοῦ Δήμου, ὅστις κατὰ τὸ τελευταῖον ἔτος τοῦ προνομίου δικαιούται, ἂν ὁ σιδηρόδρομος καὶ τὰ καταστήματα αὐτοῦ δὲν ᾖναι ἐν καλῇ καταστάσει, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Νομομηχανικοῦ Ἀχαΐας καὶ Ἡλίδος, νὰ ἀναλάβῃ, ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τῆς Ἑταιρίας, τὴν εἰσπραξίν τῶν ἐσόδων τοῦ σιδηροδρόμου καὶ δι' αὐτῶν νὰ ἐνεργῇ τὰς τυχοῦσας ἀναγκαίας ἐπισκευάς. Τὸ κινήτῃ ὑλικὸν μεταβιβάζεται εἰς τὸν Δῆμον, ἀποζημιουμένης

τῆς Ἑταιρίας δι' ἐκτιμῆσεως πραγματογνωμόνων, ἓνα τῶν ὁποίων διορίζει ἡ Ἑταιρία καὶ ἓνα ὁ Δήμος. Ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας, ἀποφασίζει ὁ Πρόεδρος τῶν ἐν Πάτραις Ἐφετῶν μεταξὺ τῶν δύο γνωμῶν.

Τέλος ἐλήφθη πρόνοια περὶ τῶν μεταξὺ τοῦ Δήμου ἢ ἄλλου τινὸς καὶ τῆς ἑταιρίας διαφορῶν, ὀρισθέντος ἵνα δικάζωνται αὐταὶ ὑπὸ τῶν τακτικῶν Ἑλληνικῶν δικαστηρίων, ὀφειλόντων νὰ θεωρῶσι τὰς ὑποθέσεις τοῦ σιδηροδρόμου ὡς κατεπειγούσας καὶ νὰ δικάζωσιν αὐτὰς κατὰ προτίμησιν.

Σ. Β.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΤΑΜΕΙΟΝ.

Ὁ κατὰ τὴν 28 Φεβρουαρίου 1881 ἰσολογισμὸς τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν τοῦ προηγούμενου μηνὸς συνοψίζεται ὡς ἑξῆς.

<i>Α'. Ἐνεργητικὸν</i>	<i>31 Ἰανουαρ. 28 Φεβρουαρ.</i>	
Μεταλλικὸν καὶ συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ.....	18,022,895	18,470,598
Γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπεζῆς....	305,620	105,840
Δάνειον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ.....	44,181,974	45,971,974
Χρεώγραφα Κυβερνήσεως.....	19,240,718	19,204,994
Προεξοφλήσεις.....	29,428,102	29,144,204
Ἄνοικτοὶ λ]λοὶ, δάνεια ἐπὶ ὑποθήκῃ, χρεωλυτικὰ κλπ.....	44,738,137	44,615,053
Διάφορα.....	2,875,890	3,351,018
*Ὅλον.....	158,793,336	160,863,681
<i>Β'. Παθητικὸν</i>	<i>31 Ἰανουαρ. 28 Φεβρουαρ.</i>	
Κυκλοφορία τραπεζ. γραμματίων..	69,259,876	71,318,852
Καταθέσεις ἐντοκοὶ καὶ ἀτοκοί...	57,287,708	57,601,101
Παρακαταθῆκαι.....	99,131	93,084
Ἐπιταγαὶ πρὸς πληρωμὴν.....	340,505	208,325
Διάφορα.....	1,176,116	1,012,319
Κεφάλαιον τακτικὸν καὶ ἀποθεματ.	30,630,000	30,630,000
*Ὅλον.....	158,793,336	160,863,681

Ἐκ τῆς συγκρίσεως τοῦ ἰσολογισμοῦ τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς μεταξὺ τῆς 31 Ἰανουαρίου καὶ 28 Φεβρουαρίου προκύπτει αὐξησις μὲν, τοῦ πρὸς τὴν κυβέρνησιν δανείου ἐπ' ἀναγκαστικῆ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κυκλοφορία ἐκ δραχ. 1,790,000, τῶν ἐξωτερικῶν λ]σμῶν κατὰ δραχ. 933,671, τῆς κυκλοφορίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων κατὰ δραχ. 2,058,976 καὶ τῶν καταθέσεων ἄνευ τόκου κατὰ δραχ. 715,075. Ἐλάττωσις δὲ τοῦ μεταλλικοῦ καὶ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ συναλλαγμάτων κατὰ δραχ. 485,968, τῶν γραμματίων τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς κατὰ δραχ. 199,780, τῶν τοκοφόρων δανείων κατὰ δραχ. 442,706. Ἐν γένει δὲ τὸ ἐνεργητικὸν καὶ παθητικὸν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἠῤῥησαν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου κατὰ δραχ. 2,070,345, ἀναβιβάσθην εἰς δραχ. 160,863,681 (α).

Ἐντὸς τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν κεφάλαιά τῆς τοκοφόρος ἐκ δρ. 2,147,377, ἀλλ' ἡ μεταξὺ τῶν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου διατεθέντων καὶ

(α) Ἐν τῷ ἐνεργητικῷ ἠῤῥησαν, ἐξωτερικοὶ λ]σμοὶ μεταλλικὸν διαθέσιμον ἐν ὄψει 933,671—δάνειον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἐπ' ἀναγκαστικῆ κυκλοφορίᾳ 1,790,000—δάνεια τοκοφόρα 159,818—ἀπαιτήσεις ἐπισφαλεῖς 37,753—καταστήματα Τραπεζῆς καὶ κτήματα 17,377—διάφορα 601,688· ἐν ὄλῳ δραχ. 3,540,307. Ἐμειώθησαν δὲ, μεταλλικὸν καὶ συναλλάγματα ἐπὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ 485,968—γραμμάτια Ἰονικῆς Τραπεζῆς 199,780—προεξοφλήσεις κλπ. δάνεια τοκοφόρα 602,524—διάφορα 181,690· ἐν ὄλῳ δραχ. 1,469,962 καὶ ἐπομένως διαφορά ἐπὶ πλέον δραχ. 2,070,345.

Ἐν δὲ τῷ παθητικῷ ἠῤῥησαν, κυκλοφορία τραπεζικῶν γραμματίων 2,058,976—καταθέσεις ἄνευ τόκου 715,075—προεξοφλήματα 173,055—καταθέσεις ταμειουτηρίου 5,203· ἐν ὄλῳ δραχ. 2,952,309. Ἐμειώθησαν δὲ, ἐπιταγαὶ πρὸς πληρωμὴν 132,180—μερίσματα πληρωτέα 316,693—καταθέσεις ἄνευ τόκου 406,885—διάφορα 26,206· ἐν ὄλῳ δραχ. 881,964 καὶ ἐπομένως διαφορά ἐπὶ πλέον, ὅπως καὶ ἐν τῷ ἐνεργητικῷ δραχ. 1,952,127.

ἀποσυρθέντων κεφαλαίων καὶ τῶν γενομένων ἐντόκως παρ' αὐτῇ καταθέσεων διαφορά, εὔσα ἐπὶ μείον κατὰ δραχ. 447, 909, περιορίζει τὸ ἀνωτέρω ἐπὶ πλέον ποσὸν τοῦ μηνὸς Ἰανουαρίου εἰς δραχ. 1,699,468.

Ἡ κυκλοφορία τῶν τραπεζικῶν γραμματίων ἠύξησε κατὰ δραχ. 2,058,976, ἀναβιθασθεῖσα εἰς δραχ. 71,318,852, ἢ δὲ ὑποτίμησις τοῦ συνόλου αὐτῶν σχετικῶς πρὸς τὴν ἀξίαν τῶν μεταλλικῶν νομισμάτων, ὑπολογιζομένου τοῦ εἰκοσαφράγκου πρὸς δραχ. 24, ἀνέρχεται εἰς δραχ. 4,754,591 καὶ ἐπομένως ἡ πραγματικὴ ἀξία τῶν τραπεζικῶν γραμματίων σχετικῶς πρὸς τὰ μεταλλικὰ νομίσματα περιορίζεται εἰς δραχ. 66,564,261. Ἡ ὑποτίμησις αὕτη, ἣτις ἀναλογεῖ πρὸς 6,60 τοῖς 0]0, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ σπουδαία, οἱ δὲ λόγοι τῆς διατηρήσεως τῆς ἀξίας τῶν τραπεζικῶν γραμματίων δύνανται νὰ εὐρεθῶσιν εἰς τὴν διατήρησιν μεγάλου ποσοῦ αὐτῶν παρὰ ταῖς λοιπαῖς τραπεζαίας, τοῖς τραπεζίταις καὶ τοῖς ἐμπόροις, οἵτινες ἕνεκα μὲν τῆς ἀνωμάλου καταστάσεως τῶν πραγμάτων περιορίζουσι τὰς ἐργασίας των, ἐξ ἄλλου δὲ δὲν εὐρίσκονται εἰς φόβον, ὅπως μεταποιήσωσι τὰ ὅποια κρατοῦσι τραπεζικὰ γραμμάτια εἰς μεταλλικὰ νομίσματα ἢ ἄλλας ἀξίας.

Ἡ Κυβέρνησις κατὰ τὸν μῆνα Φεβρουάριον ἔλαβεν ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐπ' ἀναγκαστικῇ κυκλοφορίᾳ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων δραχ. 1,790,000, ἐξ ὧν εἰς τραπεζικὰ μὲν γραμμάτια δρ. 1,600,000, εἰς μεταλλικὸν δὲ δραχ. 190,000. Τούτων προστιθεμένων εἰς τὰ κατὰ τοὺς προηγουμένους μῆνας ληφθέντα, τὸ πρὸς τὴν Ἐθνικὴν Τράπεζαν χρέος τῆς Κυβερνήσεως ἀναβιθάζεται εἰς δραχ. 45,971,974, ἐξ ὧν εἰς τραπεζικὰ μὲν γραμμάτια δραχ. 31,359,794, εἰς μεταλλικὸν δὲ δραχ. 14,612,180. Οὕτως ἔμενον κατὰ τὴν πρώτην Μαρτίου εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως δραχ. 28,570,684, ἐξ ὧν εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια δραχ. 18,182,864 καὶ εἰς μεταλλικὸν δραχ. 10,378,820.

Τὸ ποσὸν τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἅτινα ἡ Ἐθνικὴ

Τράπεζα ἐδύνατο κατὰ τὴν σύμβασιν νὰ ἔχη εἰς κυκλοφορίαν κατὰ τὴν 28 Φεβρουαρίου ε. ἔ. συγκεφαλαιοῦται εἰς δραχ. 101,638,192 ὡς ἐξῆς·

α) ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια χρέος τῆς Κυβερνήσεως	Δρ.	31,359,794
β) ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ τριπλάσιον τοῦ εἰς μεταλλικὸν χρέους τῆς Κυβερνήσεως.	»	43,836,540
γ) ποσὸν ἴσον πρὸς τὸ τριπλάσιον τοῦ μεταλλικοῦ ἐναποταμιεύματος τῆς Τραπεζῆς	»	31,451,640
τὸ ὅλον	»	106,647,974
μείον τῶν ἀτόκων παρὰ τῇ Τραπεζῇ καταθέσεων ἐκ.	»	5,009,782
	»	<u>101,638,192</u>

Ἐὰν ἡ σύμβασις περὶ δανείου καθιέρου τὸν ἐν τῷ προηγουμένῳ τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιθεωρήσεως φυλλαδίῳ ἐκτεθέντα κανόνα περὶ τοῦ ποσοῦ τῶν τραπεζικῶν γραμματίων, ἐφ' ὅσον ἰσχύει ἡ ἀναγκαστικὴ κυκλοφορία, τὸ ἀνωτέρω ποσὸν ἤθελε περιορισθῆ εἰς δραχ. 80,968,714 ἦτοι ἐπὶ ἔλαττον κατὰ 20,000,000 περίπου, ὡς ἐξῆς·

ἀνώτατος ὅρος κυκλοφορίας τραπεζικῶν γραμματίων, μὴ ὑρισταμένης τῆς ἀναγκαστικῆς κυκλοφορίας Δρ. 55,000,000		
ἄτοκοι παρὰ τῇ Ἐθνικῇ Τραπεζῇ καταθέσεις κατὰ τὴν 28 Φεβρουαρίου	»	5,009,782
ὁμοῦ	»	<u>60,009,782</u>

τὸ $\frac{1}{2}$ αὐτῶν, ὅπερ ἡ Τράπεζα ἤθελε διατηρεῖ ἐν τοῖς ταμείοις εἰς μεταλλικὸν Δρ. 20,003,260 χρέος τῆς Κυβερνήσεως εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια καὶ μεταλλικόν. . . . .

Διαφορά 25,968,714

Καὶ ἐπομένως τραπεζικά γραμμάτια ἐν κυκλοφορίᾳ δραχ. 55,000,000 + 25,968,714 ἐν ἄλλῳ δραχ. 80,968,714.

Κατὰ τοὺς μῆνας Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον ἡ Κυβέρνησις ἔλαβεν ἐκ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἀπέναντι τοῦ δανείου τῶν 52,000,000 δραχμᾶς 6,017,113· ἀλλ' αἱ δαπάναι μόνον τῆς ἐνεστώσης χρήσεως θὰ ὑπερέβησαν κατὰ τοὺς δύο τούτους μῆνας τὰ 20 ἑκατομμύρια, καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐκ 14,000,000 διαφορὰ βεβαίως δὲν ἐκαλύφθη ἐξ εἰσπράξεως δημοσίων ἐσόδων, ἐκαλύφθη πιθανῶς ἐκ τῆς προκαταβολῆς ἀπέναντι τοῦ δανείου τῶν 120,000,000. Καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅμως ταύτῃ κενόν τι ἀνεξήγητον παρουσιάζεται, ἐὰν στηριχθῇ τις εἰς τὴν ἐν τῇ Βουλῇ δῆλωσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν κατὰ τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς χρήσεως 1881.

Κατὰ τὴν δῆλωσιν ταύτην μετὰ τὴν πραγματοποιήσιν ὀλοκλήρου τοῦ μετὰ τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς συνομολογηθέντος ἐκ δρ. 52,000,000 δανείου, τὴν ἐκποίησιν τῶν ὑπολειπομένων ὁμολογιῶν τοῦ δανείου τῶν 60,000,000, τὴν εἰσπραξίν 600,000 δραχμῶν ἐξ ἐκποιήσεως ὁμολογιῶν ἐτέρου παλαιότερου δανείου, καὶ τὴν λῆψιν δρ. 1,400,000 ἐκ τῆς Ἰονικῆς Τραπεζῆς, καὶ μετὰ τὴν ἀποπληρωμὴν ἄλλων τῶν ἐξόδων τῆς χρήσεως 1880, ἦς τὸ ἔλλειμα προσδιωρίσθη εἰς δρ. 59,372,000, ἤβελον περισσεύσει δραχ. 28,520,000, διὰ τὰ ἔξοδα τῆς χρήσεως 1881.

Ἐκ τοῦ περισσεύματος ὅμως τούτου, — ἀφοῦ ἀφαιρηθῶσι α) δραχ. 3,131,000, αἵτινες προσετέθησαν εἰς τὰς πιστώσεις τῆς χρήσεως 1880 πέραν τῆς δηλώσεως τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν καὶ β) ἐκ τῆς ἐντὸς τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1880 μεταξὺ τῶν εἰσπραχθέντων ἐσόδων καὶ τῶν πληρωθέντων ἐξόδων τῆς χρήσεως 1879 διαφορᾶς, ἧτις ἀνέρχεται εἰς δραχ. 10,745,713 κατὰ τὸν δημοσιευθέντα ἀπολογισμὸν τῆς χρήσεως 1879, τὸ ποσόν, ὅπερ δὲν προέρχεται ἐξ ἐκκρεμῶν πληρωμῶν τῆς 31 Δεκεμβρίου 1879, ἀλλ' ἐπληρώθη εἰς μετρητὰ ἐκ χρημάτων τῆς διαχειρίσεως τοῦ 1880 καὶ ὅπερ

κατ' ἐλάχιστον ὅρον λαμβανόμενον θὰ φθάσῃ εἰς 7,000,000, ἧτοι ὁμοῦ δραχ. 10,131,000, — δὲν μένει εἰμὴ τὸ ποσόν δρ. 18,389,000.

Τὸ δὲ περίσσευμα τοῦτο μετὰ τοῦ δανείου τῶν 120,000,000 ἀποτελεῖ τὸν πέραν τῶν ἐσόδων τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐφόδιον τῆς χρήσεως 1881.

Σ. Γ. ΦΛΩΡΟΣ.

ΣΧΟΛΕΙΑ ΚΑΙ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ἘΝ ΕΛΛΑΔΙ (1801).

Ἡ πνευματικὴ κίνησις τῶν ἔθνων ἀναφαίνεται μὲν ἐν τοῖς πνευματικοῖς ἔργοις αὐτῶν κατὰ τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς ἔθνικῆς ἐνεργείας, κατὰ τὰ συγγράμματα, κατὰ τὰς ἀνακαλύψεις καὶ ἐν γένει κατὰ τὰς κυκλοφορούσας καὶ δημιουργουμένας ἀδιαλείπτως ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἰδέας, λαμβάνει ὅμως τὴν συστηματικὴν ὥθησιν αὐτῆς ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ, ὅστις ἐν ἐκάστη χώρᾳ καὶ ἐποχῇ ὑπάρχει περὶ τὰ σχολεῖα καὶ τὰ ἐν τούτοις διδασκόμενα μαθήματα. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην σημαντικωτάτη εἶναι ἡ ἔρευνα τῶν καταστάσεων, τὰς ὁποίας διατρέχει ἡ κοινωνία κατὰ τὰς διαφόρους φάσεις αὐτῆς, καὶ προκειμένου περὶ τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας κατὰ τὰ τέλη τῆς 18ης ἑκατονταετηρίδος, ὀφείλομεν εἰς τὸν ἐξ Ἰωαννίνων Γεώργιον Κωνσταντίνου χρησιμωτάτας πληροφορίας.

Θέλων οὗτος νὰ φανῇ χρήσιμος εἰς τοὺς σπουδάζοντας τὰ Ἑλληνικά γράμματα ἐξέδωκε τῷ 1801 λεξικόν, ὅπερ ὀνομάζει τετράγλωσσον, ὅπως ἀντικαταστήσῃ τὸ τοῦ Βαρίνου ὀγκῶδες, τὸν θησαυρὸν τοῦ Ἑρρίκου Στεφάνου, τὸ τοῦ Σκάπουλα καὶ Σκριβελίου, διότι ὡς ἐκφράζεται ἐν τῷ προοιμίῳ του «τὸ λεξικὸν Βαρίνου τινὰς μὲν λέξεις τὰς ἐξηγεῖ δι' ἄλλης Ἑλληνικῆς καὶ ἄλλας οὐδόπως τὰς ἐξηγεῖ, ὅθεν ἀχρηστον μᾶλλον εἰς τοὺς νέους καὶ αἴτιον πολυκαιρίας, τὰ δὲ τοῦ Σκάπουλα καὶ Σκριβελίου ἐκάστην Ἑλληνικὴν λέξιν τὴν ἐξη-

γοῦσι μόνον Λατινιστί.» Πραγματικῶς δὲ ὁ συγγραφεὺς τοῦ τετραγλώσσου λεξικοῦ δὲν ἀπέτυχεν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Πλὴν δὲν προέβη ἀπλῶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν μόνης τῆς ἀνάγκης ταύτης, διότι προέθετο καὶ ἕτερον σκοπὸν, «ἵνα κατασχυθῶσιν, λέγει, ὅσοι ἀθυροστομοῦντες φλυαροῦσι ἀκρατῶς κατὰ τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ τῆς κοινῆς ἤτοι ἀπλῆς ἡμῶν διαλέκτου, ὀνομάζοντες τὴν μὲν κοινὴν ἡμῶν διάλεκτον γραικοβάρβαρον, ὁμοίως καὶ τὸ ἡμέτερον γένος, ὑπολαμβάνοντες αὐτὸ πάντῃ βάρβαρον, ἀμαθὲς καὶ ἔρημον παντοίας σπουδῆς, σχολείων καὶ ἐπιστημῶν.»

Κατωτέρω ὑποσημειοῖ τὰς ἐξῆς ἐξ ἄλλογενῶν πηγῶν εἰδήσεις περὶ Ἑλληνικῆς παιδείας ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ. «Ἴδὲ, λέγει, Γραμματικὴν Γεωγραφικὴν μεταφρασθεῖσαν ἀπὸ τοῦ Ἑγγλέζικου εἰς τὸ Ἰταλικὸν σελ. 170 «δὲν εὐρίσκονται ἐκεῖ τὴν σήμερον σχολεῖα ἢ κοινὰ σπουδαστήρια τῶν ἐπιστημῶν καμμίας λογῆς.» Σελ. 172 περὶ τῶν πατριαρχῶν καὶ ἀρχιερέων ἡ Ἑγγλέζικη γραμματικὴ ἐκφράζεται ὡς ἐξῆς· «ἐὰν ἐρευνησῇ τις τὸ ἐσωτερικὸν ὄλων τούτων τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τὴν ἀξιοθρήνητον κατάστασιν τῶν εἰς αὐτὰς ἐμπιστευμένων ψυχῶν εὐρίσκει καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ μέλη (τὸν Πατριάρχην δηλαδὴ καὶ τοὺς λοιποὺς τοῦ γένους) καταθυπισμένους καὶ ἐνταφιασμένους εἰς μίαν ἐντροπιασμένην ἀμάθειαν». Σελ. 171 περὶ τῆς διαλέκτου, τὴν ὀνομάζει πάντῃ βάρβαρον καὶ ἀλλότριον τῆς Ἑλληνικῆς καὶ εἰς τὰς λέξεις καὶ εἰς τὴν προφορὰν καὶ μόλις νὰ εὐρίσκειται ἐκκλησιαστικὸς τις φανταζόμενος ὅτι καταλαμβάνει τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν».

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ τετραγλώσσου λεξικοῦ θέλων, λέγει, νὰ φημῶσιν τοὺς τὰ τοιαῦτα φλυαροῦντας ἀπαριθμεῖ ἀπ' ἑνὸς τὰ σχολεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ γένους καὶ ἀπ' ἑτέρου δίδει σημεῖωσιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνεργουμένων σπουδῶν. Ὡς πρὸς τὰ πρῶτα, μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ ὅτι τῷ 1801 ὑπῆρχον 35 σχολεῖα καὶ ἐν τυπογραφεῖον, διαμοιραζόμενα ὡς ἐξῆς καθ' ὅλην τὴν τοῦ Ἑλληνικοῦ περιφέρειαν.

Κωνσταντινούπολις	2	Τριπολιτσὰ Μωρέως	1
Ἰωάννινα	2	Παλαιὰ Πάτραι	1
Ἱεσσαλονίκη	2	Σάλωνα	1
Ἀθῆναι	2	Ἄρτα	1
Βουκουρέστιον Βλαχίας	2	Σμύρνη	1
Γιάσιον Μολδαβίας	1	Χίος	1
Ἀδριανούπολις	1	Πάτμος	1
Φιλιππούπολις	1	Μιτυλήνη	1
Ἅγιον Ὄρος	1	Σάμος	1
Βέρροια	1	Σίφνος	1
Καστορία	1	Ρόδος	1
Σιάτιστα	1	Κρήτη	1
Μοσχόπολις	1	Λευκωσία Κύπρου	1
(καὶ 1 τυπογραφεῖον)			
Τύρνοβος Θεσσαλίας	1	Πατριαρχεῖον Ἱερουσαλήμ.	1
Τρίκκαλα	1	» Ἀλεξανδρείας	1

Δὲν νομίζομεν ὅτι ἡ ἀπογραφή αὕτη τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος εἶναι πλήρης. Τὸ σχολεῖον π. χ. τῆς ἐν Πελοποννήσῳ Δημιτσάνης δὲν ἀναφέρεται ὡς καὶ ἄλλα. Ὅπως δὴποτε δίδεται γενικὴ τις περὶ τοῦ ζητουμένου ἐννοία.—Ὅσον ἀφορᾷ τὰ διδασκόμενα ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ μαθήματα, ὁ συγγραφεὺς τοῦ τετραγλώσσου Λεξικοῦ δίδει ἡμῖν τὰς ἐπομένας εἰδήσεις· «Εἰς τὰ ἄνω ρηθέντα κοινὰ σχολεῖα διδάσκονται τὰ συγγράμματα τῶν συγγραφέων τῆς Ἑλλάδος, ρητόρων, ποιητῶν, ἱστορικῶν, καὶ τὰ τῶν ἁγίων πατέρων, ὅσα συντείνουσιν εἰς τὴν γραμματικὴν, ποιητικὴν καὶ ῥητορικὴν τῆς Ἑγκυκλοπαιδείας. Εἰς δὲ τὰ φιλοσοφικὰ σπουδάζουσι τὰ τοῦ Κορυθαλέως εἰς τὸν Ἀριστοτέλην, καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, μελετῶντες κατὰ μέρος εἰ μαθηταὶ τὸν Ἀφροδισεῖα, τὸν Σιμπλίκιον, τὸν Φιλόπονον καὶ τὸν Θεμιστίον. Εἰς τὰ μαθηματικὰ διδάσκουσι τὴν μαθηματικὴν ὁδὸν, φιλοπόνημα τοῦ αἰδεσιμωτάτου ἀρχιεπισκοπάρχου Ἰωαννίνων Κυροῦ Μπαλάνου. Εἰς τὴν θεολογίαν διδάσκουσι τὴν

του Ίωάννου του Δαμασκηνού θεολογίαν καὶ τὴν τοῦ Κορσίου, καὶ τὰ θεολογικὰ συγγράμματα τῶν ἀνατολικῶν ἀγίων πατέρων.»

Α. ΤΖΙΑΠΡΑΣ.

ΙΤΑΛΙΚΟΥ ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΣΣΕΥΜΑΤΑ.

Ἐχομεν ὑπ' ὄψιν τὴν οἰκονομικὴν ἔκθεσιν τοῦ Ἰταλικοῦ ὑπουργείου πρὸς τὴν Ἰταλικὴν Βουλὴν διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ 1880. Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὰ ἔσοδα ὑπερβαίνουν τὰ ἔξοδα κατὰ 28,252,942 νέας δραχμάς. Ἐὰν δὲ ἔλειπον ἕκτακτοι τινὸς πιστώσεις, ψηφισθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἰταλικοῦ κοινοβουλίου ἐκτὸς τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὸ ἀνωτέρω περίσσευμα θὰ ἀνέβαινεν εἰς 53,461,647, ὑπολογιζομένου ἐν τῷ ποσῷ τούτῳ καὶ τοῦ ἐκ τῶν ἐκκαθαρίσεων τῶν λ/μῶν ὑπολοίπου ἐκ δρ. 4,272,295. Ἐν γένει τὰ ἔσοδα ἀνέβησαν εἰς 1,439,329,474 ν. δρ. καὶ τὰ ἔξοδα εἰς 1,390,194,122, σημειουμένου ἰδιαιτέρως ὅτι ἀρχικῶς εἶχον τὰ τελευταῖα ὑπολογισθῆ εἰς 1,401,391,038, ἐξ οὗπερ συνάγεται πραγματοποιηθεῖσα ἐπὶ τῶν ἐξόδων οἰκονομία 11,251,916.

Τὸ πραγματικὸν περίσσευμα τῶν 28,252,942 ν. δρ. προέρχεται κατὰ τὸ πλεῖστον, ἤτοι κατὰ 24,366,590, ἀπὸ στερεῶν τῆς ἐπικρατείας εἰσοδημάτων, τῶν ὁποίων ἡ πρόοδος ὑπόσχεται μείζονα ἐν τῷ μέλλοντι εὐρωστίαν. Αἱ ἐπόμεναι λεπτομέρειαι τῶν πέραν τοῦ ἀρχικοῦ προϋπολογισμοῦ προβιβασθέντων ἐσόδων δίδουσι τὴν γενικὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔννοιαν. Ἡ ἐπὶ τῶν κινητῶν φορολογία παρήγαγε περίσσευμα 2,088,458, ἡ φορολογία ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν 4,949,859, ἡ φορολογία ἐπὶ τῶν μεταγραφῶν 2,662,935 ἡ φορολογία τοῦ χαρτοσήμου 571,911, ἡ φορολογία ἐπὶ τῆς συγκοινωνίας (μεγάλη καὶ μικρὰ ταχύτης) 2,113,532, τὸ τελώνιον 5,348,555, ὁ τηλεγράφος 972,838, οἱ σιδηρόδρομοι τῆς ἐπικρατείας 3,643,100.

Ἡ τάσις αὕτη τῆς αὐξήσεως τῶν δημοσίων εἰσοδημάτων συνδυάζεται πρὸς καθολικὸν ἐν τῇ Ἰταλικῇ Χερσονήσῳ φαινόμενον. Ἀπὸ τοῦ 1862 μέχρι τοῦ 1880 ἠϋξήσαν τὰ εἰσοδήματα ταῦτα κατὰ 500 ἑκατομ. ν. δραχμῶν. Ἡ δὲ αὐξήσις τῶν ἐξόδων παριστᾷ τὰ ἐξῆς φαινόμενα. Ἀπὸ 800 ἑκατομ. τῷ 1862 ὑπερέβησαν τὸ 1 καὶ $\frac{1}{3}$ δισεκατομμύριον τῷ 1880. Παρατηρητέον ὅτι αἱ τακτικαὶ δαπάναι τῆς ἐπικρατείας ὑπέχουσι τὸ πλεῖστον τῆς αὐξήσεως, διότι αἱ ἕκτακτοι ἀπὸ 159 ἑκατομ. κατέβησαν εἰς 66. Ἄλλ' ὅτι προκαλεῖ περισσότερον τὴν προσοχὴν ἐπὶ τῆς οἰκονομικῆς ἐν Ἰταλίᾳ πολιτικῆς εἶναι ἡ ἐξάλειψις τοῦ φοβεροῦ ἐλλείμματος τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς, διότι ἀπὸ ἐλλείμματος 446 ἑκατομμυρίων ἀπέληξεν αὕτη τῷ 1880 εἰς τὸ προεκταθὲν περίσσευμα τῶν 28 ἑκατομμυρίων.

Ἡ οἰκονομικὴ λοιπὸν πρόοδος δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐξησφαλισμένη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς πολιτικῆς ταύτης, ἐκτὸς ἐὰν νέαι διεθνεῖς περιπλοκαὶ μεταβάλωσι τοὺς ἐφ' ὧν στηρίζεται αὕτη ὅρους.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΣΤΡΑΤΟΣ Τῶ 1881.

Α') Κατὰ ξηράν.—Ἀπὸ γενικῶν τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας λόγων, διαφευγόντων τὰ ἔρια τοῦ περιοδικοῦ τούτου, ὁ τελευταῖον δημοσιευθεὶς ἀπὸ 20 Μαρτίου 1881 ΠΑ νόμος ἀναριθμᾷ τὴν κατὰ ξηράν στρατιωτικὴν δύναμιν αὐτῆς διὰ τὸ ἔτος 1881 εἰς 82,824 ἄνδρας, ἐν οἷς δὲν συμπεριλαμβάνονται 1) οἱ προσωρινῶς ἀπαλλασσόμενοι τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας, 2) οἱ τυγχάνοντες ἀναβολῆς κατατάξεως καὶ 3) οἱ ἐθνοφρουροί. Αἱ τρεῖς αὗται κατηγορίαι δύνανται νὰ κληθῶσιν εἰς τὰ ὄπλα, κατὰ τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις, καὶ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 82,824 ἀνδρῶν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους στρατιωτικὴν εἰσ-

φοράν, ώρισθη αύτη εις 6,000 άνδρας, οίτινες θέλουσι καταταχθῆναι εις τὰς τάξεις τοῦ κατὰ γῆν ἐνεργοῦ στρατοῦ πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ὡς ἄνω ἐψηφισμένων 82,000 ἀνδρῶν. Ὡς γνωστὸν, κατὰ πᾶν ἔτος προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς Βουλῆς ὁ ἀριθμὸς τῶν χορηγητέων εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν ἀνδρῶν, κατὰ τὰς βάσεις τοῦ ὀργανικοῦ περὶ στρατολογίας νόμου τῆς 27 Νοεμβρίου 1878, κατὰ τὸ ἀρθρον 60 τοῦ ὁποίου ἅπαντες οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν καλουμένην ἀπογραφὴν, οἱ μὴ ἐξαίρεθέντες ἕνεκα σωματικῆς βλάβης, μὴ ἀπαλλαγέντες συνεπείᾳ τῶν διατάξεων τοῦ νόμου τούτου, μὴ τυχόντες ἀναβολῆς κατατάξεως ἢ μὴ προορισθέντες διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν, ἀποτελοῦσι μέρος τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ, ἐγγράφονται εἰς τὰ μητρώα τῶν διαφόρων σωμάτων καὶ τίθενται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν στρατιωτικῶν κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ νόμου ὀριζόμενα.

Ἡ διανομὴ τῶν 6,000 ἀνδρῶν, τοὺς ὁποίους χορηγεῖ ἡ ἀπογραφὴ τοῦ 1881, ἐνεργηθήσεται ἐπὶ τῶν κατὰ τόπους πληθυσμῶν ὡς ἐξῆς· ὁ μὲν ὑπουργὸς τῶν Ἑσωτερικῶν θὰ διανείμῃ τὸ ἔλρον ποσὸν εἰς τοὺς νομοὺς ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐγγεγραμμένων τῆς πρώτης στρατευσίμου ἡλικίας ἐν ἅπασιν τοῖς στρατολογικοῖς καταλόγοις τῶν νομῶν, ἀφαιρουμένων τῶν προωρισμένων διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν, οἱ δὲ νομάρχαι θὰ διανείμωσι τοὺς ὀρισθησομένους ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ διὰ τὴν περιφέρειαν αὐτῶν στρατευσίμους εἰς τοὺς ἐν τῷ νομῷ δήμους, ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν νέων οἵτινες εἶναι ἐγγεγραμμένοι ἐν τοῖς καταλόγοις τῶν δήμων τούτων, παραλειπομένων τῶν προωρισμένων διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν, καὶ λαμβανομένων τῶν ἀνδρῶν ἐκ τῶν στρατολογικῶν ἐλέγχων κατὰ τὰς ἐν ἰσχύϊ διατάξεις.

Καὶ ταῦτα μὲν ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς ἀριθμοὺς, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν ἐψηφισμένην ὑπὸ τῆς Βουλῆς στρατιωτικὴν δύναμιν τῆς Ἑλλάδος. Συγχρόνως δὲ ἐδημοσιεύθη ὁ ἀπὸ 20 Μαρτίου 1881 ΠΚΘ' νόμος, κατὰ τὸν ὁποῖον ἐπετράπη εἰς τὴν Κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ ὑπὸ τὰ ὄπλα κατὰ τὴν διάρ-

κειαν τῆς ἐπιστρατεύσεως τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ ὅλους ἐκείνους, οἵτινες κατὰ τὰς ἰσχυούσας διατάξεις ἀπαλλάσσονται προσωρινῶς τῆς στρατιωτικῆς ὑπηρεσίας, ἐλήφθη δὲ ἡ πρόνοια, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς μὴ ἐγγεγραμμένους ἢ τοὺς ὑπὸ ψευδῆ ἡλικίαν ἐγγεγραμμένους ἐν τῷ μητρώῳ τῶν ἀρρένων, ἵνα ἐγγραφῶσιν ἐν αὐτῷ ὑφ' ἣν ἄγουσιν ἡλικίαν καὶ ὑποβληθῶσιν εἰς ἀπάσας τὰς ἐκ τῆς ἐγγραφῆς ταύτας ὑποχρεώσεις, ἀφείσεως τῆς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνεργείας εἰς τὰ στρατολογικὰ συμβούλια ἐπὶ τῇ βάσει κανονισμοῦ ὀρισθησομένου διὰ Β. διατάγματος ἐπὶ τῇ προτάσει τοῦ ὑπουργικοῦ Συμβουλίου ἐκδοτέου.

Β') Κατὰ θάλασσαν. — Διὰ τοῦ ἀπὸ 10 Μαρτίου 1881 ΠΙΗ' νόμου ἡ δύναμις τοῦ κατὰ θάλασσαν στρατοῦ τῆς Ἑλλάδος ὀρισθη εἰς 3,500 άνδρας, ἧτοι ἀξιωματικούς 228 ἐν ἐνεργείᾳ, διαθέσιμότητι καὶ ἀργία, δοκίμους 20, προογυμναστάς ἀλλοδαποὺς 2, πολιτικούς ὑπαλλήλους 52, ὑπαξιωματικούς 455, μηχανικούς 129, θερμαστάς 242, ναύτας 2,225, καὶ τεχνίτας 147. Ἐλήφθη δὲ εἰδικὴ πρόνοια καθ' ἣν, ἐκ τῶν κατὰ τὸ ἀρθρον 64 τοῦ προμνησθέντος περὶ στρατολογίας νόμου τῆς 27 Νοεμβρίου 1878 ὀριζομένων ἀνδρῶν διὰ τὸν κατὰ θάλασσαν στρατὸν, θέλουσιν ὑπηρετησεὶ πλήρη διετίαν 350.

Οὕτως ἔχουσι τὰ κατὰ τοὺς στρατιωτικούς ἡμῶν ἀριθμοὺς νενομοθετημένα. Ἡ ἐφαρμογὴ δὲ κέκτηται ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων καὶ ἐλάσσονας καὶ μείζονας ὄρους, περὶ ὧν ἡ πολιτικὴ τῶν ἐθνῶν ἱστορία ἔχει τὸν τελευταῖον λόγον.

ΠΡΟΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΟΥ 1881.

Διὰ τῶν ἀπὸ 3 Μαρτίου ε. ε. ὑπὸ στοιχ. ΠΙΓ' καὶ ΠΙΔ' νόμων ἐκανονίσθησαν ὡς ἐξῆς τὰ ἔσοδα καὶ τὰ ἔξοδα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπικρατείας. Τὰ μὲν ἔσοδα ὀρισθησαν εἰς 49,051,560 ΕΤΟΣ 9—ΦΥΛ. 98—ΑΠΡΙΑΙΟΣ 1881. 6

δραχ. τὰ δὲ ἔξοδα εἰς 124,155,139· ἔλλειμμα 75,103,579 !
Θέλουμεν διεξέλθει τὰς γενικὰς τοῦ προϋπολογισμοῦ κατηγορίας ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῶν ἐσόδων καὶ ἰδιαιτέρως ἐπὶ τῶν ἐξόδων.

Α'. ΕΣΟΔΑ.

1) *Α μ ε σ ο ι φ ὄ ρ ο ι 10,596,000 ἤτοι α) ἔγγειος φόρος καὶ δικαιώματα ἐπικαρπίας 6,011,000, β') φόρος ἐπὶ τῶν βοσκῶν 60,000, γ') φόρος ἐπὶ τῶν ζώων 1,900,000, δ') φόρος ἐπὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων 1,300,000, ε') φόρος ἐπὶ τῶν οἰκοδομῶν 1,100,000, στ') φόρος 3 τοῖς 0)0 ἐπὶ τοῦ εἰσοδήματος τῶν ἀνωνύμων ἐταιριῶν 225,000.

2) *Ε μ μ ε σ ο ι φ ὄ ρ ο ι 24,800,000, ἤτοι α) τελώνιον 18,620,000, β') χαρτόσημον 5,300,000, γ) διάφορα δικαιώματα 730,000, δ') φόρος ἐπὶ τῶν παιγνιοχάρτων 150,000.

2) Δ η μ ὄ σ ι α Κ α τ α σ τ ῆ μ α τ α 1,354,000, ἤτοι α) ταχυδρομεῖον 650,000, β') τηλεγράφος 700,000, γ') τυπογραφεῖον 4,200.

4) Δ η μ ὄ σ ι α ν ο μ ῆ μ α τ α καὶ κ τ ῆ μ α τ α 2,780,360, ἤτοι α) μεταλλεῖα καὶ ὄρυκτὰ 852,500, β') ὕδατα θερμὰ 10,000, γ.) ἄλυκαὶ 900,000, δ.) ἰχθυοτροφεία 316,330, ε) δάση 535,000, στ') ἐλαιῶνες 1,000, ζ') σταφιδῶνες καὶ ἀμπελῶνες 7,000, ἠ) περιβόλια καὶ ἄλλα κτήματα 137,700, θ') κτήματα διοικούμενα δι' ἐπιστασίας 2,000, ι') δημόσια κτίρια καὶ ἐργοστάσια 18,830.

5) *Ε κ π ο ι ῆ σ ε ι ς ἔ θ ν ι κ ῶ ν κ τ η μ ᾶ τ ω ν 4,128,000, ἤτοι α) χρεωλύσια καὶ τόκοι προικοκτησιῶν, χρέη ἐκ προικοκτησιῶν ἀνανεωθέντα, καὶ δεκαετεῖς πιστώσεις προικοκτησιῶν 200,000, β') δεκαετεῖς πιστώσεις φαρτῶν κτημάτων 325,000, γ') πεμπτημῆριον καὶ ὀλικὴ τιμὴ φαρτῶν κτημάτων 30,000, δ') ἐπταετεῖς δόσεις γηπέδων 3,000, ε) τίμημα οἰκοπέδων Πατρῶν κλπ. 70,000, στ') χρεωλυτικαὶ δόσεις γαιῶν καὶ φυτειῶν 3,500,000.

6) Δ ι ᾶ φ ο ρ α εἰ σ ο δ ῆ μ α τ α 1,997,000, ἤτοι α) τόκοι ὑπερημερίας 250,000, β') ποινικὰ ἐργοστάσια 5,000,

γ') ἀπόληψις ποινικῶν ἐξόδων 250,000, δ') ἀπόληψις προκαταβληθέντων εἰς πολιτικὰς δίκας 10,000, ε) ἔξοδα καταμετρήσεως ἀμπέλων κλπ. 45,000, στ') τυχηρὰ εἰσοδήματα 505,000, ζ') εἰσπράξεις λόγῳ πολιτικῶν συντάξεων 900,000, ἠ) ἀπόληψις προκαταβολῶν ἐξ ἐκλογικῶν εἰδῶν 2,000, θ') ἀπόληψις προκαταβολῶν πρὸς ἀποξήρανσιν καὶ ἀρδουσιν Βοιωτικοῦ πεδίου 30,000.

7) *Ε κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ᾶ εἰ σ ο δ ῆ μ α τ α 396,000, ἤτοι α) ἐκποιήσεις ἀκινήτων μοναστηριακῶν κτημάτων 40,000, β') πολυετεῖς ἐνοικιάσεις ὁμοίων 290,000, γ') μονοετεῖς ἐνοικιάσεις ὁμοίων 2,000, δ') ἐκκλησιαστικοὶ τόκοι ὑπερημερίας 10,000, ε) διάφορα ἐκκλ. ἔσοδα 1,000, στ') καθυστεροῦντα ἐξ ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων 53,000

8) *Ε σ ο δ α κ ε κ λ ε ι σ μ ῆ ν ω ν χ ρ ῆ σ ε ω ν, δημόσια καὶ ἐκκλησιαστικὰ 1,500,000.

9) Κ α θ υ σ τ ε ρ ο ὦ ν τ α ἀνανεωθέντα χρέη 1,500,000
Β'. ΕΣΟΔΑ.

1) Χ ρ ῆ ο ς δ η μ ὄ σ ι ο ν 24,912,960, ἤτοι α) χρέος ἐξωτερικόν 1,272,000, β') χρέος ἐσωτερικόν 19,751,000, γ) συντάξεις 3,889,960.

2) Χ ο ρ η γ ῖ α ι 1,685,000, ἤτοι α) πρὸς τὸν Βασιλέα 1,125,000, β') διὰ τὸ Νομοθετικὸν σῶμα 560,000,

3) Γ ε ν ι κ ῆ ὑ π η ρ ε σ ῖ α 90,620,875, ἤτοι α) Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν 1,639,286, β') Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης 3,018,287, γ) Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν 5,249,859, δ) Ὑπουργεῖον Ἐκκλησιαστικῶν 1,477,385, ε) Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν 71,323,580, στ') Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν 5,282,680, ζ') Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν 1,629,797.

4) *Ε ξ ο δ α δ ι ο ι κ ῆ σ ε ω ς, ἐπιστασίας καὶ εἰσπράξεως τῶν φόρων 2,453,103.

5) Δ ι ᾶ φ ο ρ ο ι π λ η ρ ω μ α ῖ 4,583,200, ἤτοι α) ἐπιστροφὰὶ χρημάτων 59,000, β') ἀποζημιώσεις 337,200, γ) συμψηφισμὸς πιστωτικῶν γραμματίων 100,000, δ') ἀπόδοσις κεφαλαίων ὁδοποιίας 3,800,000, ε) ἀποξήρανσις Βοιωτικοῦ πε-

δίου 30,000 στ') ανέγερσις πυριταποθήκης ἐν Κερατσινίῳ 31,000 ζ') ανέγερσις ἀποθήκης ἐν Πειραιεῖ πρὸς ἐναπόθεσιν εὐφλέκτων ὑλῶν 14,000 ή) ανέγερσις ἀποθηκῶν τῆς διαμετακομίσεως Σύρου 119,000.

Οὕτως ἐκανονίσθησαν τὰ τῶν δημοσίων, ἐξόδων. Ἐὰν ὁμως αἱ χορηγούμεναι πιστώσεις, ἄνευ ἐπεκτάσεως τῆς ὑπηρεσίας, δὲν ἐξαρκέσωσι πρὸς πληρωμὴν τῶν προκυψουστῶν δαπανῶν, ἐπιτρέπεται ἵνα ἀπούσης τῆς Βουλῆς χορηγηθῶσι διὰ Β. Διαταγμάτων ἀναπληρωματικαὶ πιστώσεις ἐπὶ τῇ γνωμοδοτήσει τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου, μόνον ἐπὶ τῶν ἐφ' ἐξῆς ἄρθρων τῶν εἰδικῶν προϋπολογισμῶν τῶν Ὑπουργείων.

Α) Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης· διὰ διατροφήν τῶν ὑποδίκων, δι' ἀποζημιώσεις συνέδρων, δι' ἀποζημιώσεις μαρτύρων, δι' ἐξόδα μεταγωγῆς ὑποδίκων, δι' ἐξόδα γραφείου καὶ ἀποσκευῆς Κακουργιοδικείων, δι' ἐξόδα μεταγωγῆς ἀνακριτῶν καὶ δι' ἐξόδα ἐκτελέσεως θανατικῶν ἀποφάσεων.

Β) Ὑπουργεῖον Ἐσωτερικῶν· διὰ γενικὰ μέτρα ἀσφαλείας, διὰ διατήρησιν τῶν καταδίκων, δι' ἀπόδοσιν διεθνῶν τηλεγραφικῶν τελῶν, δι' ἐκτέλεσιν τοῦ ἐκλογικοῦ νόμου, δι' ἐξόδα πρὸς ἐφαρμογὴν ἐκτάκτων ὑγειονομικῶν μέτρων καὶ διὰ συνδρομὴν προσφύγων.

Γ) Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν· διὰ τροφάς, διὰ ἱματισμὸν, δι' ὄπλισμὸν καὶ πολεμεφόδια καὶ διὰ μετακομίσεις καὶ ὁδοποιίας στρατοῦ.

Δ) Ὑπουργεῖον Ναυτικῶν· διὰ ἱματισμὸν, διὰ τροφάς, δι' ὄπλισμὸν καὶ διὰ γαϊάνθρακα.

Ε) Ὑπουργεῖον Οἰκονομικῶν· διὰ ποσοστὰ εἰσπράξεις, διὰ ποσοστὰ φόρων ἐπιτηδευμάτων καὶ οἰκοδομῶν, δι' ἀποδοχὰς χαρτοσήμου, διὰ ποσοστὰ γραμματοσήμου, δι' ἐξόδα ἐξορύξεως ὀρυκτῶν, δι' ἐξόδα καλλιέργειας καὶ μεταφορᾶς ἀλάτων, δι' ἐπιστροφὰς χρημάτων, δι' ἀντιμισθίαν δικηγόρων καὶ δι' ἀπόδοσιν κεφαλαίων ὁδοποιίας.

Τέλος ἐλήφθη ἡ στερεότυπος καταστάσα ἐν τοῖς προϋπολογισμοῖς τῆς Ἑλλάδος πρόνοια, ὅτι αἱ ἐν τῷ προϋπολογισμῷ

τῶν ἐξόδων τοῦ ἔτους 1881 συμπεριληφθεῖσαι καὶ ἐγκριθεῖσαι πιστώσεις ἐπιτρέπεται νὰ δαπανηθῶσι, καὶ ἂν δὲν ὑπάρχη προγενέστερος νόμος ἐπιτρέπων αὐτάς.

Π. Σ.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΗΣ ΤΥΝΙΔΟΣ.

Αἱ τελευταῖαι μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τύνιδος πολεμικοδιπλωματικαὶ περιπλοκαὶ φέρουσι τὴν προσοχὴν ἡμῶν ἐπὶ τῆς τελευταίας χώρας, τῆς ὁποίας τὰ οἰκονομικὰ δύνανται, ἀπὸ τῶν ὑπαρχουσῶν ἀτελῶν πηγῶν, κατὰ προσέγγισιν νὰ μελετηθῶσι. Ἱστορικὴ τις παρέκβασις δὲν θὰ ἦτο ἀπὸ σκοποῦ. Πρόκειται περὶ χώρας, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὑπῆρξεν ἄλλοτε ἡ μεγάλη δύναμις τῆς Καρχηδόνας. Ὅποιας ἀναμνήσεις ἢ μελέτη τῆς Καρχηδονικῆς ἱστορίας ἐνεχάραξεν εἰς τὴν φαντασίαν τῶν τοῦ σχολείου ἡλικιῶν! Καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἐὰν ἔλειπον ἐκ τῆς χώρας ταύτης, ἤρκει τὸ μεγαλεπήβολον πνευματικὸν προϊόν αὐτῆς, ὁ Ἀννίβας, ἵνα γράψῃ τὰς τύχας τῆς εἰς τὰς σελίδας τοῦ αἰωνίου βιβλίου τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἡ πόλις ἐκείνη εἶναι σήμερον σωρὸς ἐρειπίων, μεταξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται τὰ καταστραμμένα τείχη τῆς Ἀκροπόλεως (Βύρσα). Πλησίον αὐτῆς ἦτο ὁ περίφημος πολεμικὸς λιμὴν τῆς Καρχηδόνας καὶ παρ' αὐτῷ ὁ ἐμπορικὸς, ἐνούμενος μετὰ τοῦ πρώτου διὰ διώρυγος. Σήμερον εἶναι οὗτοι κεχωσμένοι. Τὸ χωρίον Μάλκα κεῖται ἐπὶ μέρος τῶν ἐρειπίων τούτων, τὸ ὅποιον ἀπετέλει εἰς τοὺς μεγάλους τῆς δημοκρατίας καιροὺς τὴν νέαν τῆς Καρχηδόνας πόλιν (Μέγαρα), περιβαλλομένην πολλαχοῦ ὑπὸ τριπλοῦ τείχους, τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ ὁποίου εἶχεν ὕψος 30 πήχεων. Ἀλλὰ πρὸς τί τοιαῦται περιγραφαί; Τὰ ἐρείπια τῆς ὕλης εἶναι μηδὲν πρὸς τὴν αἰωνιότητα, τὴν ὁποίαν ἀφίνουσιν ὀπισθὲν τῶν αἰ πράξεις τῶν μεγάλων ἐθνῶν. Ρίπτομεν λοιπὸν δάφνην εἰς τὸ παρελθὸν τοῦ Καρχηδονιακοῦ λαοῦ καὶ ἐρωτῶμεν ποῦ εἶναι τὸ παρὸν του; Δὲν ὑπάρχει.

Ἐκείνος ὁ τρομερὸς λόγος τοῦ ἀμειλίχτου τῆς Καρχηδόνος ἐχθροῦ τοῦ Κάτωνος «*delenda est Carthago*» ἠλήθευσεν ἐντελῶς. Ὅταν τὰ πάντα συνετελέσθησαν καὶ ἡ τύχη ἐγκατέλειπεν ὀλοσχερῶς τὴν πόλιν τῆς Διδουῆς, τότε αἱ γυναῖκες τῶν Καρχηδονίων, προτιμῶσαι τὸν θάνατον, ἔθεσαν εἰς αὐτὴν πῦρ, τὸ ὅποιον πρὸ τοῦ νικητοῦ ἐχθροῦ ἐπὶ 16 ἡμέρας κατέφαγε τὰς κατοικίας 700,000 ἀνθρώπων. Τοιοῦτοτρόπως ἐτελείωσεν ἡ ζωὴ τῆς Καρχηδόνος, διαρκέσασα 732 ἔτη. Αἱ μετὰ ταῦτα ἐπ' αὐτῆς Ρωμαῖκαὶ καὶ ἐξ ἄλλων ἐθνῶν ἐποικήσεις δὲν εἰσέρχονται εἰς τὸ σύστημα τῶν ἰδεῶν, αἵτινες κινουσι τὸν κάλαμον ἡμῶν. Ὡς προηγουμένως εἶπομεν, ἔλα παρῆλθον. Καὶ σήμερον ἡ μὲν πόλις τῶν Καρχηδονίων εἶναι ἔρημος, ἡ δὲ περίξ αὐτῆς χώρα ἀποτελεῖ τὴν ἡγεμονίαν τῆς Τύνιδος ὑπὸ κυριαρχίαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὀνοματικῆν, διατελοῦσα τοῦ Σουλτάνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ κυβερνωμένη δεσποτικῶς ὑπὸ ἐνὸς Δέη.

Ἡ ἡγεμονία αὕτη περιλαμβάνει ἕκτασιν 190,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, καθοριζομένη ἀρκτικῶς καὶ ἀνατολικῶς ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, μεσημβρινοανατολικῶς ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας τῆς Τριπόλεως, μεσημβρινῶς ὑπὸ τῆς ἐρήμου Τουαρέγκ καὶ δυτικῶς ὑπὸ τῆς Ἀλγερίας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς χώρας ταύτης ἀνεβιβάζετο κατὰ τὸ 1850 εἰς 3 ἑκατομμύρια· ἐν τούτοις σήμερον μόλις ὑπολογίζεται εἰς τὸ ἥμισυ κατὰ συνέπειαν ἐπιδημιῶν, σιτοδειῶν καὶ λίαν πιθανῶς ὑπολογιστικῶν λαθῶν, κοινῶν κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιόδους ὡς ἐκ τῆς ὀπισθοδρομικῆς τοῦ τόπου καταστάσεως. Ὁ πληθυσμὸς οὗτος διαιρεῖται εἰς τρεῖς κατηγορίας, ἧτοι 1) εἰς Εὐρωπαϊοὺς ὑπολογιζομένους μέχρις 25 — 30 χιλ. 2) εἰς Ἑβραίους μέχρις 70 χιλ. καὶ 3) εἰς Μωαμεθανοὺς, ὑπολογιζομένους περὶ τοὺς 1,100,000 καὶ κατατασσομένους εἰς δύο μεγάλας κατηγορίας, ἧτοι εἰς Βερβέρους οἵτινες εἶναι ἰδίως ἰθαγενεῖς ἐγκατεστημένοι ἐπὶ τῶν ὀρέων γεωργοί, καὶ εἰς Ἀραβας οἵτινες εἶναι μᾶλλον ἀποικοὶ νομαδικοὶ τῶν πεδιάδων ποιμένες. Ἐν γένει τόσον οἱ Βέρβεροι ὅσον καὶ οἱ Ἀραβες διαι-

ροῦνται εἰς διαφόρους φυλάς. Μεταξὺ δὲ τῶν πρώτων ἡ σημαντικωτέρα ἀποτελεῖται ὑπὸ τῶν Κρουμίρ, οἵτινες ἔδωκαν τὴν προέχουσαν ἀφορμὴν τῆς ἐνεστῶσης μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τύνιδος συγκρούσεως.

Ἡ σημαντικωτέρα πόλις τῆς ἡγεμονίας τῆς Τύνιδος εἶναι ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς Τύνις, πόλις ἀρχαία, ἀναφερομένη ὑπὸ τοῦ Στράβωνος. Οἱ κάτοικοι αὐτῆς ὑπολογίζονται εἰς 150,000 μεταξὺ τῶν ὁποίων 30,000 Ἑβραῖοι. Κατόπιν ἔρχεται ἡ ὡς ἱερά θεωρουμένη πόλις Καιρουάν μετὰ 60,000 κατοίκων, περιέχουσα ἐν τῷ κυρίῳ αὐτῆς Τζαμίῳ τὰ λείψανα πολλῶν ἀπογόνων τοῦ Μωάμεθ, τὸ Σφάξ μετὰ 14,000 κατοίκων, τὸ Μοναστήρ μετὰ 12,000 κατοίκων, τὸ Μπάκεν μετὰ 11,000 κατοίκων, ἡ Σούσα μετὰ 10,000 κατοίκων, κλπ. Ἀξιοσημεῖωτος εἶναι ὁ σποραδικὸς συνοικισμὸς τῆς Δζερβάχ, τῶν ἀρχαίων Λωτοφάγων, περιλαμβάνων 40,000 κατοίκων, ἐν τῷ ὑψοῦ ὑψοῦται βαρβαρικὸν μνημεῖον, εἶδος πυραμίδος ὕψους 25 — 30 ποδῶν, κατεσκευασμένης ἐκ κεφαλῶν Ἰσπανῶν νικηθέντων τῷ 1558 ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Τύνιδος εἶναι πυκνότερος πρὸ τὸ ἐσωτερικόν, μέχρις οὗ ἀπολήγει εἰς ἔρημον. Τὸ μεσογειότερον τμήμα τῆς χώρας περιέχει πλουσίας μεταλλοφόρους γαίας καὶ δάση μεγαλοπρεπῆ. Ἴνα δώσωμεν γενικὴν τινα ἔννοιαν τοῦ δασικοῦ πλοῦτου τῆς Τύνιδος, ἀνεξαρτήτως τῶν μεγάλων καταστροφῶν τὰς ὁποίας ἡ βαρβαρότης ἐπ' αὐτοῦ κατὰ πᾶν ἔτος διὰ τοῦ πυρὸς ἐνεργεῖ, μόνος ὁ μικρὸς λιμὴν Κάλ τῷ 1872 ἐξήγαγεν 38 χιλ. στατῆρας, ἐξ ὧν 20,000 εἰς στυπτικὰς φλοιοῦ δένδρων ὕλας, 12,000 εἰς ἄνθρακας καὶ 6,000 εἰς σιδηροδρομικὴν ξυλείαν Ἡ κυρίως γεωργικὴ σημασία τῆς Τύνιδος ἐξηγεῖται ἀπὸ σημαντικωτάτου ἱστορικοῦ σημείου, διότι ἐθεωρεῖτο ἐπὶ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐποχῆς ὡς ὁ σιτοβολῶν τῆς Ἰταλίας, ἐξ οὗ συνάγεται καὶ μία τῶν γενικῶν βλέψεων τὰς ὁποίας οἱ Ἰταλοὶ πολιτικοὶ ἔχουσι προσηλωμένους ἐπὶ τοῦ ἐνεστώτος μεταξὺ Γαλλίας καὶ Τύνιδος ζητήματος. Ἡ ἐν μικρῷ νῦν καλλιέργεια τοῦ βάμβακος, τοῦ λίνου, τῆς κανάβιος

καὶ λοιπῶν βιομηχανικῶν φυτῶν, καὶ ἄλλων προϊόντων ὡς ἀνανά, φιστικίων, ἀμυγδάλων, κίτρων, πορτοκαλίων, βανα-
νεῶν, συκῶν κλπ. θεικνύει ὁποῖας διαστάσεις γεωργικῆς παρα-
γωγῆς ἐπιτρέπει τὸ κλίμα τῆς Τύνιδος. Ἡ ἐλαιοφυτεία, ἣτις
πρὸ τοῦ 1830 ἦτο ἡγεμονικὸν νόμημα, εἶναι ἤδη εἰς χεῖρας
τῶν Εὐρωπαϊῶν.

Ἡ ἐν Τύνιδι κτηνοτροφία ἀποτελεῖ ἓνα τῶν σημαντικωτέ-
ρων κλάδων τῆς ὅλης παραγωγῆς, ἀνάλογον πρὸς τὸ εἰδικῶς
εἰς αὐτὴν ἀσχολούμενον Ἀραβικὸν τοῦ πληθυσμοῦ τμήμα. Τὰ
πρόβατα τῆς Τύνιδος διακρίνονται ἐκ τῆς ὠραιότητος καὶ τῆς
χονδρῆς οὐρᾶς των, οἱ βόες εἶναι μικρόσωμοι, οἱ κάμηλοι εἶναι
ἐκ τοῦ καλλιτέρου εἶδους.

Ἡ βιομηχανία τῆς Τύνιδος διακρίνεται ἰδίως ἀπὸ ἀρχαίων
χρόνων εἰς τὰ μεταξωτά της, τῶν ὁποίων περίφημα εἶναι τὰ
γυναικεῖα ἐπανωφόρια (Ὅγιάρ) μετὰ κοσμημάτων χρυσῶν καὶ
ἀργυρῶν, ὡς καὶ λοιπὰ φορέματα, διαφόρων χρωμάτων. Οἱ τά-
πητες τῆς Τύνιδος κέκτηνται μεγάλην ὑπόληψιν. Μεγάλαι
ποσότητες ἀντικειμένων προσωπικῶν στολισμῶν, ὄπλισμῶν καὶ
ἀπολαύσεων κατασκευάζονται ἐκεῖ ἰδίως διὰ τὸν μωαμεθανικὸν
πληθυσμὸν. Ἐν γένει ὅμως ὅσον ἀφορᾷ τὰς βιομηχανικὰς με-
θόδους, ὅπως καὶ αἱ γεωργικαὶ καὶ αἱ κτηνοτροφικαὶ, διατε-
λοῦσιν αὐταὶ εἰς τὴν ἀρχαϊκὴν ἔτι περίοδον.

Ἡ διεθνὴς ἐμπορικὴ σημασία τῆς Τύνιδος ἐξάγεται ἐκ τῆς
ἐπομένης ἐν ἔτει 1873 κινήσεως τῆς εισαγωγῆς καὶ ἐξαγωγῆς
της, ἀναδιβαζομένων ὁμοῦ εἰς τὸ ποσὸν 47,709,000 νέων
δραχμῶν. Α') Εἰσαγωγή: ὑφάσματα ἀξίας ν. δρ. 6,491,
000· ὕλικά σιδηροδρομικά, φωταερίου κττ. 2,853,000· με-
ταξωτά 2,190,000· ζάκχαρι 1,259,000· οἶνοι καὶ οἶνοπνεύ-
ματα 692 χιλ. καφέ 629 χιλ. δέρματα 623 χιλ. χρώματα
καὶ φάρμακα 577 χιλ. θρεπτικαὶ οὐσίαι 520 χιλ. κοσμήματα
402 χιλ. ἔρια 357 χιλ. ὅπλα 298 χιλ. ἔλαια 255 χιλ· μι-
κρὰ σιδηρικά 266 χιλ· διάφορα 802 χιλ. τὸ ὅλον 18,154,
000.— Β') Ἐξαγωγή: σίτος 15,375,000· ἔλαιον 7,137
000· κριθή 1,529,000· σπάρτα 1,203,000· ἔρια 860 χιλ.

ὑφάσματα 432 χιλ· φοίνικες 399 χιλ· δέρματα 210 χιλ·
σπόγγοι 192 χιλ· σάπωνες 158 χιλ· κηρός 121 χιλ· βού-
τυρον 108 χιλ· διάφορα 528 χιλ· τὸ ὅλον 29,555,000.

Ἐκ τῆς διεθνούς ἐμπορικῆς κινήσεως τῆς Τύνιδος πλέον
τοῦ ἡμίσεως ἐνεργεῖται διὰ τοῦ λιμένος Γκουλέτα (29 ἑκατομ.
ν. δρ. τῷ 1873), ὅστις ἀπέχει 12 ὥρας τῆς πρωτευούσης
τῆς Τύνιδος καὶ συνδέεται μετ' αὐτῆς διὰ σιδηροδρόμου, τῷ
1873 μεταβιβάσαντες 300,000 ἀνθρώπων. Κατὰ τὸ ἔτος
τοῦτο εἰσῆλθον ἐν τῷ λιμένι τούτῳ 1,272 πλοῖα χωρητικό-
τητος 121,957 τόνων καὶ ἐξῆλθον ἐξ αὐτοῦ 1,246 πλοῖα τό-
νων 119,524. Ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν φορτίων, κατὰ μὲν τὴν
εἰσαγωγὴν 7,091,000 ν. δραχμᾶς ἀνήκον εἰς Γαλλικὴν ση-
μαίαν, 5,823,000 εἰς Ἀγγλικὴν καὶ 1,366,000 εἰς Ἰταλι-
κὴν, κατὰ δὲ τὴν ἐξαγωγὴν 9,477,000 ἀνήκον εἰς τὴν Ἰτα-
λικὴν σημαίαν, 2,423,000 εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ 1,546,000
εἰς τὴν Ἀγγλικὴν.

Ἐν τῇ ἡγεμονείᾳ τῆς Τύνιδος τῷ 1873 τὰ μὲν δημόσια
ἔσοδα ἐλογίζοντο εἰς 10,000,000 νέων δραχμῶν, τὰ δὲ δη-
μόσια χρέη εἰς 100,000,000. Ἡ φορολογία τῆς χώρας συνί-
σταται ἐν τοῖς ἐξοῖς: 1) Κανὸν ἤτοι φόρος τῶν ἐλαίων, 2)
Ἐρμπα φόρος ἐπαγγελματικὸς, 3) Ἀχούρ δεκάτη ἐπὶ τῶν
δημητριακῶν καρπῶν, 4) φόροι τῆς ἐρήμου, 5) φόρος παρα-
γωγῆς καὶ καταναλώσεως καπνοῦ, 6) τελώνιον 3 τοῖς % ἐπὶ
τῆς ἀξίας. Ὑπολογιστέα ἐπίσης καὶ τινὰ δημόσια προσοδο-
φόρα κτήματα, ὡς ἀλυκαὶ καὶ μεταλλεῖα μολύβδου.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν στρατιωτικὴν σύνταξιν τῆς χώρας, τῷ
1873 ὁ στρατὸς τῆς Τύνιδος ὑπελογίζετο εἰς 6—8 χιλ. ἀν-
δρῶν. Ἐν τούτοις τὸ θέμα τοῦτο δεῖται πλειοτέρων ἐρευνῶν,
διότι ἐν ἐποχῇ οὐχὶ πολὺ ἀρχαιοτέρα ἀνεβιβάζετο ὁ στρατὸς
αὐτῆς εἰς 28 χιλ. ἀνδρας, ἐξ ὧν 16 χιλ. ἄτακτοι καὶ 12 χιλ.
τακτικοί. Τὸ πολεμικὸν ναυτικὸν εἶναι ἀσήμαντον, 2 ἢ 3 με-
τρῶν ἡμελημένα σκάφη.

ΕΠΙΣΤΟΛΙΚΑ ΔΕΛΤΑΡΙΑ.

Τὰ ἐπιστολικά δελτάρια εἶναι ἐπιμήκη τεμάχια στερεοῦ χάρτου φέροντος ἐκτετυπωμένον ἐπὶ τοῦ ἔμπροσθεν μέρους τὸ γραμματόσημον καὶ χῶρον ἰκανὸν πρὸς θέσιν τῆς ἐπιγραφῆς (ὄνομα καὶ ἐπώνυμον παραλήπτου, πόλις, ὁδὸς καὶ ἀριθμὸς οἰκίας ἐν ἣ οὗτος κατοικεῖ). Τὸ ὀπίσθιον πρόσωπον τοῦ χάρτου εἶναι προωρισμένον διὰ τὰς σημειώσεις, τὰς ὁποίας ὁ ἀποστέλλων τὸ δελτάριον θέλει νὰ ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸν παραλήπτην. Ἐννοεῖται ἄφ' ἑαυτοῦ, ὅτι τὰ δελτάρια εἶναι ἀσφράγιστα καὶ ἡ μυστικότης αὐτῶν ἀνατίθεται εἰς τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ταχυδρομικῆς ὑπηρεσίας. Ὅπως δὴποτε ὅλος ὁ σκοπὸς τοῦ ἐπιστολικοῦ δελταρίου ἀνήκει εἰς τὴν ταχύτητα καὶ τὴν εὐχέρειαν τῆς ταχυδρομικῆς δι' αὐτοῦ συγκοινωνίας. Δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ εἰδοποιήσεων προχείρων καὶ περὶ ἀνακοινώσεων, τῶν ὁποίων ἡ ἀλληλουχία ἀνήκει εἰς τὴν ἀτομικὴν ἐκάστου βιωτικὴν ἱστορίαν.

Μέχρι τοῦδε ἡ Ἑλλάς δὲν ἔθεσεν ἔτι ἐν τῷ ἐσωτερικῷ αὐτῆς εἰς κυκλοφορίαν τὰ ἐπιστολικά δελτάρια. Διαφέρει ἐπὶ τῶν μετὰ τῆς ἀλλοδαπῆς ταχυδρομικῶν σχέσεών της, διότι τὰ ἐπιστολικά δελτάρια εἶναι κατ' αὐτὰς ἐν ἐνεργείᾳ ἄφ' ἧς ὁ νόμος τῆς 14 Δεκεμβρίου 1878 ἐπεκύρωσεν τὴν ἐν Παρισίαις ἀπὸ 20 Μαΐου 1878 συνομολογηθεῖσαν διεθνῆ ταχυδρομικὴν σύμβασιν, τὴν ἀποτελέσασαν μετὰ 29 ἐπικρατειῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν τὸν γνωστὸν «Παγκόσμιον Ταχυδρομικὸν Σύνδεσμον.» Εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ Συνδέσμου τούτου δύνανται νὰ διευθύνωνται ἐπιστολικά δελτάρια. Τὸ ἐπ' αὐτῶν τετυπωμένον τέλος γραμματοσήμου εἶναι 15λεπτον.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς Ἑλλάδος χρῆσιν τῶν ἐπιστολικῶν δελταρίων, ἐκανόνισθη αὕτη διὰ τοῦ νόμου

τῆς 18 Ἀπριλίου 1880 ὡς ἐξῆς: Ἐπετράπη ἡ χρῆσις αὐτῶν ἐπὶ τέλει 10 λεπτῶν ἕκαστον κατὰ τὴν ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν ἀποστολὴν, καὶ 5 λεπτῶν κατὰ τὴν ἐντὸς τῆς αὐτῆς πόλεως ἀποστολὴν. Διπλᾶ δελτάρια ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ διπλασίου τῶν ἀνωτέρω τελῶν, φέροντα προπληρωμένην τὴν ἀπάντησιν τοῦ παραλήπτου, τίθενται συγχρόνως εἰς κυκλοφορίαν. Καὶ δελτάρια δὲ ἐπὶ συστάσει ἀποστέλλονται, τιθεμένου ἐπ' αὐτῶν προσθέτου κινητοῦ τέλους γραμματοσήμου 20λεπτου. Ὁ κανονισμὸς τοῦ σχήματος τῶν ἐσωτερικῶν δελταρίων, τῆς ἐκτυπώσεως καὶ πωλήσεως αὐτῶν κλπ. ἀνετέθησαν εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν.

Ἐὰν ἴδωμεν πότε ἡ ἐξουσία αὕτη θὰ ἐκτελέσῃ τὸ ἐφ' ἑαυτὴν ἐπὶ τοῦ χρησιμωτάτου τούτου ἐφοδίου τῆς ἐσωτερικῆς τῶν ἐθνῶν ταχυδρομίας, τὸ ὁποῖον διὰ τῶν πλεονεκτημάτων ἀπανταχοῦ χαρακτηρίζεται.

Α. Γ.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΑ.

Αἱ ἐν Βελγίῳ τελευταῖαι μελέται τῆς Καταστατικῆς ἀπέληξαν εἰς τὰ κατωτέρω δημοσιευόμενα πορίσματα σχετικῶς πρὸς τὴν διανομὴν τῆς τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας μετὰ τῶν διαφόρων ἐπικρατειῶν. Πρόκειται περὶ δύο κατὰ τὸ θέμα τοῦτο κατηγοριῶν, ἐξ ὧν ἡ μὲν περιλαμβάνει τὴν ἔκτασιν τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν ἐπὶ 10,000 τετραγωνικῶν χιλιομέτρων, ἡ δὲ ἀναφέρεται εἰς τὸ ποσὸν τῶν τηλεγραφημάτων τὰ ὁποῖα ἀντιστοιχοῦσι πρὸς ἐκάστην ἑκατοστὴν κατοίκων. Περιττὸν νὰ σημειωθῇ ἰδιαιτέρως, ὅτι μετὰ τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν ἡ δευτέρα ἐξηγεῖ ἀκριβέστερον τὴν σχετικὴν ἐν ἐκάστη τῶν ἐπικρατειῶν ἔκτασιν τῆς τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας, ἐνῶ ἡ πρώτη ἔχει τι ἑλλειπὸς πρὸ πάντων ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις, αἵτινες ὡς αἱ Ἑνωμένοι Πολιτεῖαι, ἡ Αὐστραλία, ἡ Ρωσσία, ἡ Βρασιλία κλπ. περιλαμβάνουσι μεγάλας ἐκτάσεις ἀκατοικήτους.

Α'. — Ἑκτασις (τηλεγραφ. γραμμῶν ἐπὶ 10 χιλ. □ χιλιόμετρων)

Χῶραι	χιλιόμετρα	Χῶραι	χιλιόμετρα
Βέλγιον	1,837	Ἡν. Πολιτεῖαι	164
Ἑλβετία	1,583	Γουατεμάλα	154
Μ. Βρετανία	1,312	Ρωσσία	139
Γερμανία	1,324	Ἄγγλ. Ἰνδία	126
Λουξεμβούργον	1,160	Κοσταρῖκα	121
Ὀλλανδία	1,140	Τύνις	81
Γαλλία	1,124	Αἴγυπτος	77
Τουρκία	999	Ἰαπωνία	77
Δανιμαρκία	881	Μεξικόν	62
Ἰταλία	862	Αὐστραλία	62
Αὐστρουγγαρία	774	Οὐραγκουάη	56
Ἑλλάς	612	Ὀνδουράς	45
Μαυροβούνιον	469	Ὀράνζ	40
Πορτογαλλία	414	Ἀργεντίνη	36
Ρωμουσία	403	Κολομβία	36
Βουλγαρία	322	Ὀλλανδ. Ἰνδία	35
Ἰαπωνία	310	Χαυαΐ	33
Σερβία	300	Περσία	33
Νορβηγία	236	Καναδάς	21
Χιλί	233	Βρασιλία	8
Σουηδία	187	Βενεζουέλα	5
Ἀλγερία	176	Παραγκουάη.	3

Β'. — Τηλεγραφήματα (ἐπὶ 100 κατοίκων).

Χῶραι	τηλεγραφήματα	Χῶραι	τηλεγραφήματα
Αὐστραλία	156	Τουρκία	19
Ἑλβετία	93	Ρωμουσία	16
Μ. Βρετανία	67	Πορτογαλλία	15
Ὀλλανδία	67	Ἀργεντίνη	12
Βέλγιον	59	Ἀλγερία, Τύνις	12
Δανιμαρκία	48	Ἰσπανία	12
Γαλλία	39	Σερβία	10
Νορβηγία	37	Οὐραγκουάη	9
Γερμανία	37	Περσία	8
Καναδάς	31	Ρωσσία	8

Χῶραι	τηλεγραφήματα	Χῶραι	τηλεγραφήματα
Λουξεμβούργον	29	Χιλί	7
Αὐστρουγγαρία	22	Κολομβία	4
Ἰταλία	20	Βουλγαρία	3
Σουηδία	19	Ὀλλανδία	3
Ἑλλάς	19	Βρασιλία	2

Ἐὰν μελετήσωμεν τὴν ἐπὶ τῶν τηλεγραφικῶν τούτων πινάκων σχετικὴν θέσιν τῆς Ἑλλάδος, παρατηροῦμεν ὅτι πρὸς μὲν τὴν ἑκτασιν τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν τῆς κατέχει τὴν 12ην βαθμίδα ἐπὶ 44βάθμου κλίμακος, πρὸς δὲν τὴν ἑντασιν τῆς τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας τῆς κατέχει τὴν 15ην βαθμίδα ἐπὶ 30βάθμου κλίμακος. Δὲν εἶναι ἀνάξιον παρατηρήσεως, ὅτι κατ' ἀμφοτέρας τὰς κλίμακας (πρὸς τε τὴν ἑκτασιν τῶν τηλεγραφικῶν γραμμῶν καὶ πρὸς τὴν ἑντασιν τῆς τηλεγραφικῆς συγκοινωνίας) ἡ Ἑλλάς προίσταται τῆς Ρωσσίας, Ἰσπανίας, Πορτογαλίας, Ρωμουσίας, ἵνα μὴ μνημονεύσωμεν ἄλλων τῶν λοιπῶν χωρῶν.

ΠΟΤΑΜΟΠΛΟΙΑ ΤΟΥ ΔΟΥΝΑΒΕΩΣ.

Ἄλλοτε ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιθεώρησις ἐπραγματεύθη περὶ τῆς Ἑλληνο-γερμανικῆς ἐπόψεως τοῦ Δουνάβεως (φυλ. 23 Ἰανουαρίου 1875 σελ. 481) κατὰ τὴν ἐμπορικὴν καὶ πολιτικὴν ἔποψιν αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ μεγάλη αὐτὴ ὕδατινὴ ὁδὸς, ἣτις ἐνόησε τὴν κεντρικὴν Εὐρώπην διὰ τοῦ Εὐξείνου Πόντου μετὰ τῆς Ἀνατολῆς, διατελεῖ ὑπὸ διαφόρους ἐπιρροὰς τοῦ διεθνούς δικαίου, αἵτινες δεόν νὰ ἐξετασθῶσι σχετικῶς πρὸς τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν κατ' αὐτὴν μεγάλων τῆς ἐποχῆς συμφερόντων.

Κατὰ πρῶτον ἡ συνθήκη τῶν Παρισίων (30 Μαρτίου 1856) ἔθεσεν ὡς κανόνα τοῦ διεθνούς δικαίου ἀπαράβατον τὴν ἀπεριόριστον ἐλευθερίαν τῆς ποταμοπλοίας τοῦ Δουνάβεως, ἐκτὸς πάσης ἀμέσου ἢ ἐμμέσου παρεμποδίσεως ἐσχημάτισε

δὲ δύο ἐπιτροπὰς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν προσωρινὴ ἐπονομαζομένη «Εὐρωπαϊκὴ» εἶχε τὴν ἀποστολὴν νὰ ἐκτελέσῃ τὰ ἀναγκαῖα ἔργα πρὸς καθαρισμόν τῶν στομιῶν τοῦ Δουνάβεως, ἀπὸ Ἰσάκτσας, καὶ πρὸς κατάρτισιν τοῦ τμήματος τούτου τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν πλησίον μερῶν τῆς θαλάσσης ὑπὸ τοὺς δυνατοὺς τοῦ πλευστοῦ ὄρους, ἡ δὲ διαρκὴς ἐπιτροπὴ, ἐπονομαζομένη «παρόχθιος», ἔσχε τὴν ἀποστολὴν νὰ ἐπεξεργασθῇ τοὺς κανονισμοὺς τῆς ποταμοπλοίας καὶ τῆς ἀστυνομίας τοῦ ποταμοῦ, νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ποταμιῶν ἔργων καὶ νὰ ἐπιστατῇ εἰς τὴν πλευστότητα τοῦ κάτω Δουνάβεως μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς «Εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς». Κατὰ τὰ τέλη 1857 πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς εἰρημένους συνθήκης ἐκανονίσθη ἐπίσημως ἡ ποταμοπλοία τοῦ κάτω Δουνάβεως, ἐρρυθμίσθησαν δὲ καὶ τὰ ἀναγκαῖα διὰ τὴν πλευστότητα αὐτοῦ μέσα.

Τῷ 1866 συνωμολογήθη μεταξὺ τῶν Δυνάμεων τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων εἰδικὴ περὶ ποταμοπλοίας τῶν στομιῶν τοῦ Δουνάβεως σύμβασις, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐβεβαιώθησαν μὲν αἱ μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐπενεχθεῖσαι σπουδαῖαι βελτιώσεις ἐν τῇ ποταμοπλοίᾳ ταύτῃ, ἐκανονίσθησαν δὲ τὰ δικαιώματα καὶ αἱ ὑποχρεώσεις τῶν κατ' αὐτὴν ἐνδιαφερομένων ἀναλόγως τῆς νέας ἐν τῷ κάτω Δουνάβει τάξεως τῶν πραγμάτων, ἀπὸ τῆς διοικητικῆς τοῦ θέματος ἐννοίας μέχρι τῶν ποταμοπλοϊκῶν τελῶν κλπ.

Ὅτε τῷ 1878 ἐπῆλθε τὸ Συνέδριον τοῦ Βερολίνου, ἡ ὑπ' αὐτοῦ συνομολογηθεῖσα συνθήκη περιέλαβε πολλὰς διατάξεις σχετικῶς πρὸς τὸν μέσον λεγόμενον Δούναβιν, περὶ οὗ ἡ συνθήκη τῶν Παρισίων δὲν ἐμερίνησεν, ἀπὸ Ἰσάκτσας δηλαδὴ μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Αὐστρουγγαρίας, εἰσήγαγε τὴν Ρωμουνίαν εἰς τὸν κύκλον τῶν ὑπογραψασῶν τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων Δυνάμεων διὰ τὰ μέχρι Γαλαζίου θέματα, καὶ ἐθέσπισεν ὅτι οἱ κανονισμοὶ τῆς ποταμοπλοίας, τῆς ἀστυνομίας τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς ἐπιτηρήσεως ἀπὸ τῶν Σιδηρῶν Πυλῶν μέχρι Γαλαζίου, θέλουσι ρυθμισθῆ ὑπὸ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἐπιτροπῆς

συντρεχόντων καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν παρεχθίων ἐπικρατειῶν, διὰ πάσης ἀρμονίας πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἢ ἐσομένους κανονισμοὺς διὰ τὸ κάτωθεν τοῦ Γαλαζίου τμήμα τοῦ Δουνάβεως.

Οὕτως ἔχουσι τὰ μέχρι τοῦδε κείμενα τοῦ διεθνούς δικαίου ἐπὶ τῆς ποταμοπλοίας τοῦ Δουνάβεως. Ἐνῶ δὲ ἐδαπανήθησαν ἀπὸ τοῦ 1857 κολοσσαῖα ποσὰ ὑπὲρ τοῦ καθαρισμοῦ τοῦ κάτω μέρους τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἐν τούτοις δὲ φαίνονται τὰ ἀποτελέσματα ἀνάλογα καὶ ἡ αὐξήσις τῆς ποταμοπλοίας τοῦ Δουνάβεως κατὰ τὴν τελευταίαν ἐνδεκαετίαν δὲν εἶναι ἐπαρκῆς. Τοιοῦτοτρόπως ἀπὸ 2,501 πλοίων (593,788 τόνων) τῷ 1870, κατέβη αὕτη εἰς 2,224 πλ. (546,510 τ.) τῷ 1871, εἰς 2,212 πλ. (497,648 τ.) τῷ 1872, εἰς 1,869 πλ. (532,696 τ.) τῷ 1873, εἰς 1,692 πλ. (514,519 τ.) τῷ 1874, εἰς 1,714 πλ. (521,735 τ.) τῷ 1875, ἵνα ἀναβῇ μὲν εἰς 1,943 πλ. (748,363 τ.) τῷ 1876, ἀλλ' ὅπως καταβῇ πλείοτερον τῷ 1877 εἰς 462 πλ. (184,417 τ.) καὶ ἀνέβῃ μὲν τῷ 1878 εἰς 1,862 πλ. (700,163 τ.) καὶ τῷ 1879 εἰς 2,262 πλ. (797,544 τ.), κατέβη ἔμως πάλιν τῷ 1880 εἰς 1,813 πλ. (658,063 τ.)

Ἡ ἐπιτήρησις τῆς ἐκτελέσεως τῶν κανονισμῶν τῆς ποταμοπλοίας τοῦ Δουνάβεως ἀνήκει εἰς ἕλας τὰς ἐξασφαλισάσας αὐτὴν ἐπικρατείας. Ἀλλὰ τοιαύτη ὁμοσπονδιακὴ ἐνέργεια δὲν ἐκρίθη, ὡς φαίνεται, ὑπὸ τινων πλείοτερον καὶ δὴ ἐπὶ ἀπωτέροις λόγοις βαθύτερον ἐνδιαφερομένων ἐπαρκῆς. Ἀπορίας δὲ ἄξιον εἶναι πῶς εὐρέθη ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Γαλλικῆς Δημοκρατίας, ἵνα χρησιμεύσῃ αὐτὸς κατὰ τὸ τέλος 1879 ὡς εἰσηγητῆς τῆς σχετικῆς πρὸς τὴν ἰδέαν ταύτην προτάσεως. Ἡ Γερμανία καὶ ἡ Αὐστρουγγαρία ἀμέσως ἠσπάσθησαν τὴν Γαλλικὴν πρότασιν καὶ διωρίσθη τριμελὴς ἐπιτροπὴ, ἀποτελουμένη ἐξ αὐτῶν καὶ τῆς Ἰταλίας, τὸ σχέδιον τῆς ὁποίας ὑπεβλήθη κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1880 εἰς τὴν «Εὐρωπαϊκὴν ἐπιτροπὴν» καὶ συνίσταται εἰς τὸν σχηματισμὸν «μικτῆς ἐπιτροπῆς», ἔδρευούσης ἐν Ρουχτσουκίῳ καὶ συγκροτούμενης ἐκ τεσσάρων μελῶν ἀντιπροσώπων τῆς Αὐστρουγγαρίας, τῆς

Ῥωμανίας, τῆς Σερβίας καὶ τῆς Βουλγαρίας ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ τῆς Αὐστροουγγαρίας, ἔχοντος ἐν ἰσοψηφίᾳ τὴν ὑπερισχύουσαν ψῆφον καὶ ἐπομένως τὴν μερίδα τοῦ λέοντος.

Ἡ ἐξουσία τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης πρόκειται νὰ περιλάβῃ πάντα τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν ποταμοπολοῖαν τοῦ Δουνάβεως, κανονισμοὺς, τεχνικὰ ἔργα, ἀστυνομίαν τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν λιμένων, κλπ. Ἰδιαιτέραν ἀξίαν ἔχουσιν αἱ ἀμέσως ἀναφεύσασαι ἔριδες μεταξὺ τῶν ἐνδιαφερομένων Δυνάμεων, σχετικῶς πρὸς τὸ μέγεθος τοιοῦτου δικαιώματος, τὸ ὁποῖον ἢ ἐκ παντὸς τρόπου ἐπιδιωκομένη προεδρεία τῆς Αὐστρίας καθιστᾷ ὅσον ἐνδέχεται ὑποπτον. Ἀσφαλέστερος τρόπος εἰς ἐκμηδένισιν τῆς «Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς» καὶ τῶν ὑπ' αὐτῆς κεκανονισμένων δὲν ἠδύνατο ἐν τῷ πνεύματι τῆς Αὐστριακῆς διπλωματίας νὰ εὑρεθῇ. Εἶναι δὲ περιέργον ὅτι τὸ καταρτισθὲν σχέδιον οὐδὲν ἀναφέρει περὶ ἐλευθέρου ποταμοπολοῦ τοῦ Δουνάβεως, ἣτις ἔδει νὰ ἀναγραφῇ ἐν αὐτῷ οὐ μόνον μέχρι τῶν ὄριων τῆς Αὐστροουγγαρίας κατὰ τὰς μέχρι τοῦδε συνθήκας, ἀλλὰ κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν συνθηκῶν τούτων καὶ ἐντὸς αὐτῆς τῆς Αὐστροουγγαρίας. Πάντοτε τὰ δύο μέτρα εἶναι ὀλέθρια εἰς τὴν δικαιοσύνην τῶν ἐθνῶν. Καὶ ἂν ὑπάρχωσι φραγμαὶ εἰς τὴν ποταμοπολοῖαν τοῦ Δουνάβεως, κάτω αὐτοὶ οἱ φραγμαὶ, ἔστω καὶ ἂν δικέφαλος ἀετὸς τοὺς φυλάττη.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἐνομίζομεν, ὅτι καὶ ὑπὸ ἄλλην ἐποψιν ἔδει τὸ περὶ τῆς ποταμοπολοῦ τοῦ Δουνάβεως ἐκρεμὲς ζήτημα νὰ μελετηθῇ. Ἐκ τοῦ ὅτι δὲν ὑπέγραψεν ἐπικράτειά τις τὴν συνθήκην τῶν Παρισίων ἢ τοῦ Βερολίνου, δὲν σημαίνει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀκουσθῇ προκειμένου περὶ τῶν χρησιμωτέρων ἔρων τόσοσιν μεγάλης διὰ τὴν ἀνθρωπότητα ὁδοῦ, ὅσον ὁ Δούναβις. Ὅλαι αἱ ναυτικαὶ δυνάμεις ἔπρεπε νὰ μετᾶσχωσι τῶν συζητήσεων, ἐξαιρέτως δὲ ἐκεῖναι αἵτινες διαπρέπουσιν ἐν τῇ ναυτικῇ κινήσει αὐτοῦ. Καὶ ταῦτα λέγομεν ὑποθέτοντες, ὅτι κατὰ τὸ νεώτερον δίκαιον τῶν ἐθνῶν ὁ Δούναβις ἀνήκει εἰς τὴν ὀλομέλειαν αὐτῶν. Εἶναι δὲ ἀντίφασσις νὰ κανονίζωνται τὰ κατὰ τὴν ποταμοπολοῖαν αὐτοῦ ἄνευ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ψήφου ἐκείνων, οἵτινες τὴν ἐνεργοῦσι. Θέμα περισπούδαστον, ἐν τῷ ὁποίῳ ἢ Ἕλλάς ἔχει σπουδαῖον μέρος, ἐκ τῆς ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως κινουμένης ἰδέας τῶν πλοίων τῆς, τῶν ναυτῶν τῆς καὶ τῶν ἐμπόρων τῆς.